

DIBUIX DE 2

Recerca de representació gràfica de
la parella contemporània en dibuix



Dibuix de 2

Sánchez Masmiquel, Adriana

Tutor: Jaime de Córdoba

Departament de Dibuix

Universitat de Barcelona

“Si pogués expressar-ho amb paraules, no tindria sentit pintar-ho”
-Edward Hopper

Dibuix de 2
Adriana Sánchez Masmiquel
16627450
Tutor: Jaime de Córdoba Benedicto
Departament de Dibuix
Universitat de Barcelona

ÍNDIX

ABSTRACT	7
PLANTEJAMENT DEL PROJECTE	9
ESTUDIS PREVIS A DIBUIX DE 2	11
DE L'AMOR AL DIBUIX	19
REFERENTS	23
METODOLOGIA I DESCRIPCIÓ DETALLADA	35
OBRA	63
RESULTATS I REFLEXIONS	71
AGRAÏMENTS	73
BIBLIOGRAFIA	75

ABSTRACT

Resum: *Aquest projecte es desenvolupa en l'àmbit del dibuix, faig una recerca de la problemàtica en la composició d'obra, cercant la representació del vincle de l'amor en el dibuix contemporani.*

També busco resoldre el conflicte en l'àmbit expositiu i desenvolupar quelcom que expressi i generi una reacció en l'espectador. Hi ha un projecte personal de recerca a nivell gràfic: el tractament de les textures, la taca, l'ombra, els ritmes, la composició, la llum... Donar forma a tots aquests coneixements que he anat adquirint al llarg de la carrera en una sèrie de tres peces, amb el pretext de la parella, amb el qual puc treballar la composició de dos elements i la introspecció en la intimitat d'aquests subjectes.

Paraules clau: *Art, dibuix, composició, dibuix contemporani, espai íntim, habitació, representació de l'amor, parella en la contemporaneïtat, ritmes, amor en la postmodernitat.*

Abstract: *This project is developed in the field of drawing, I have researched the problems in my artworks' composition, analysing the representation of love in contemporary drawing.*

Additionally, I will resolve the issues that arise at the expositional level, developing expressive pieces of art, intended to provoke a reaction amongst the public. This project features extensive research into graphic design: the treatment of textures, stains, shadows, rhythms, composition and lighting. I aim to apply the knowledge I acquired throughout my career, giving shape to a set of three artworks, revolving around couples and seeking to portray the beauty of intimacy between lovers.

Keywords: *Art, drawing, composition, contemporary drawing, privacy, room, representation of love in postmodernity, contemporary couples and rhythms.*

PLANTEJAMENT DEL PROJECTE

Aquest assaig vol explorar la relació de la parella romàntica contemporània.

En el transcurs de la carrera m'ha captivat l'expressió de les emocions i els sentiments reflectida en el rostre i en el cos humà, tot el que els personatges expressen directe o indirectament, amb el seu rostre o amb la seva expressió corporal.

A partir de referents fotogràfics de parelles actuals, intento muntar una escena en la qual la contextualització de la mateixa és el principal punt d'atenció. El meu objectiu és que els integrants de la fotografia formin part d'un bodegó ple d'elements satírics. Que l'observador no es quedi solament amb el retrat dels personatges sinó que capti alguna cosa més, el que realment volen dir amb la seva actitud corporal, i que ens expressa tot l'entorn que els envolta.

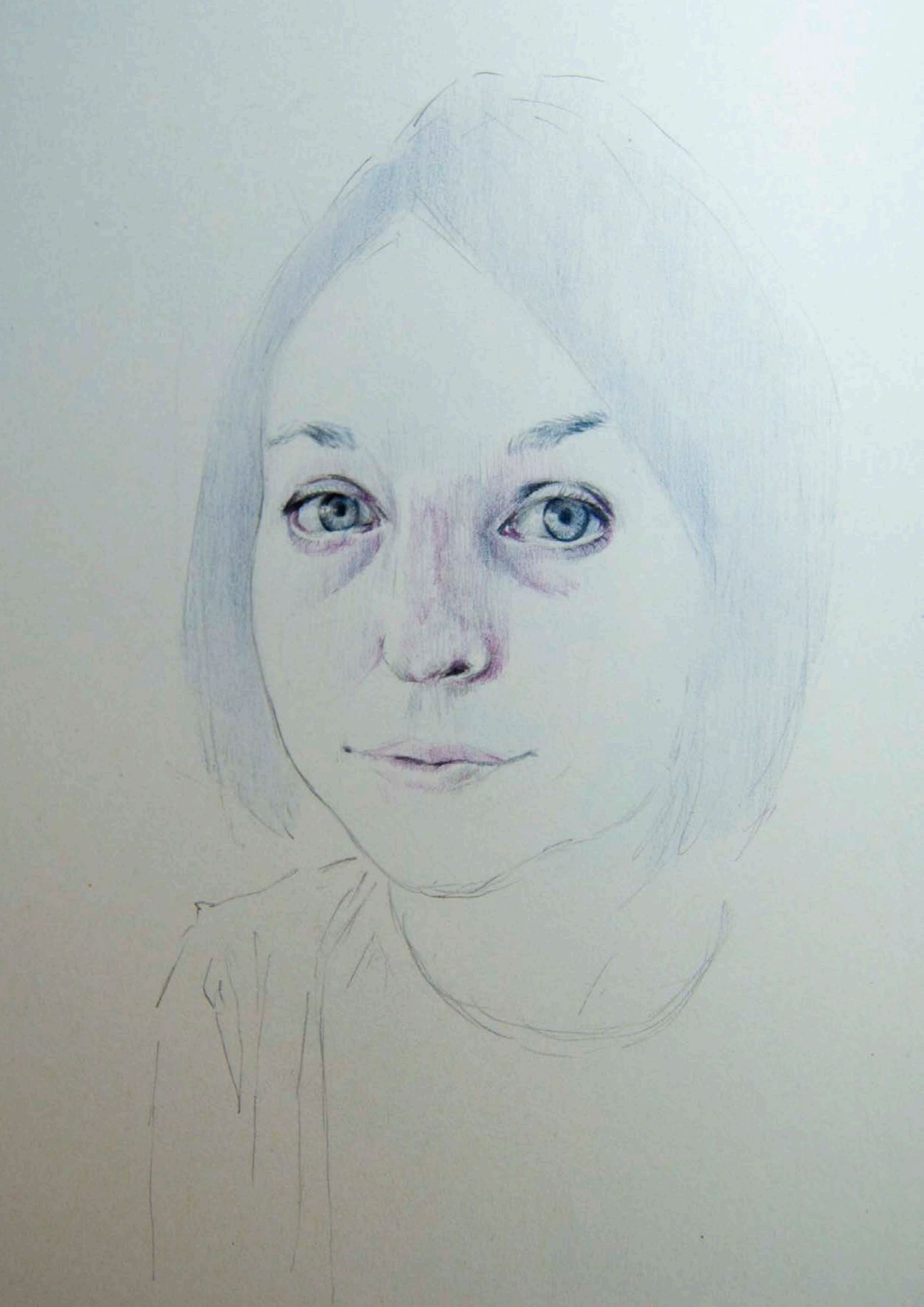
Des del començament de la història de l'art, l'amor que ha estat vinculat al retrat de parelles, ha estat un tema molt representat. Aquestes representacions formen part d'un document històric important per comprendre el concepte d'amor en cada societat. Molts artistes importants tenen obres sobre la parella paradigmàtiques com; El matrimoni Arnolfini (segle XV), de Jan van Eyck a Els amants (1928), de René Magritte i fins i tot en la tomba de Sennefer (c. 1410 aC.), Tebes, on apareixen escenes del vincle dels esposos. Així doncs, la representació de la parella ha estat una temàtica fonamental en la història de l'art.

Actualment ens trobem en una societat que està vivint el desengany o una crítica al voltant d'aquests vincles. No hi ha res del que prometia la modernitat; és un món saturat d'informació, és la societat de la imatge i de l'espectacle. Per això m'interessa mostrar, amb les meves possibilitats i les que em permet aquest treball, una petita mostra de què per mi representa la parella "romàntica" el dia d'avui.

L'individualisme de la societat contemporània tanmateix es troba reflectida en les relacions romàntiques, i sento que tothom el viu d'una manera o d'un altre. Crec que vivim a base d'expectatives, idealitzant a les persones o el sentiment amorós com a tal. Desitjo poder plasmar i expressar amb claredat tota aquesta recerca del romanticisme en la representació de la parella.

En l'àmbit artístic enfoco el projecte com una investigació formal del meu interès en certs aspectes com: la composició dels diferents elements, la formalitat dels aspectes referent al gènere, el vincle de les relacions, les línies compositives, el tractament de l'espai, la càmera tancada, la projecció de l'espai íntim, la parella observada en la intimitat...

Per últim, enfoco aquest treball amb una perspectiva d'exposició, la meua intenció és provocar una reacció reflexiva sobre l'estat de la parella, vinculada sobretot a l'espontaneïtat del dibuix com a procés artístic.



ESTUDIS PREVIS A DIBUIX DE 2

Els antecedents d'aquest treball són exclusivament dibuixos i concretament retrats que em serveixen per representar gràficament el que m'ha inspirat a realitzar aquest treball. Són l'evidència de com ha nascut la meva necessitat de recerca sobre el tema i que em serveix per contextualitzar el procés evolutiu que ha seguit la meua línia artística en relació a la representació de rostres.

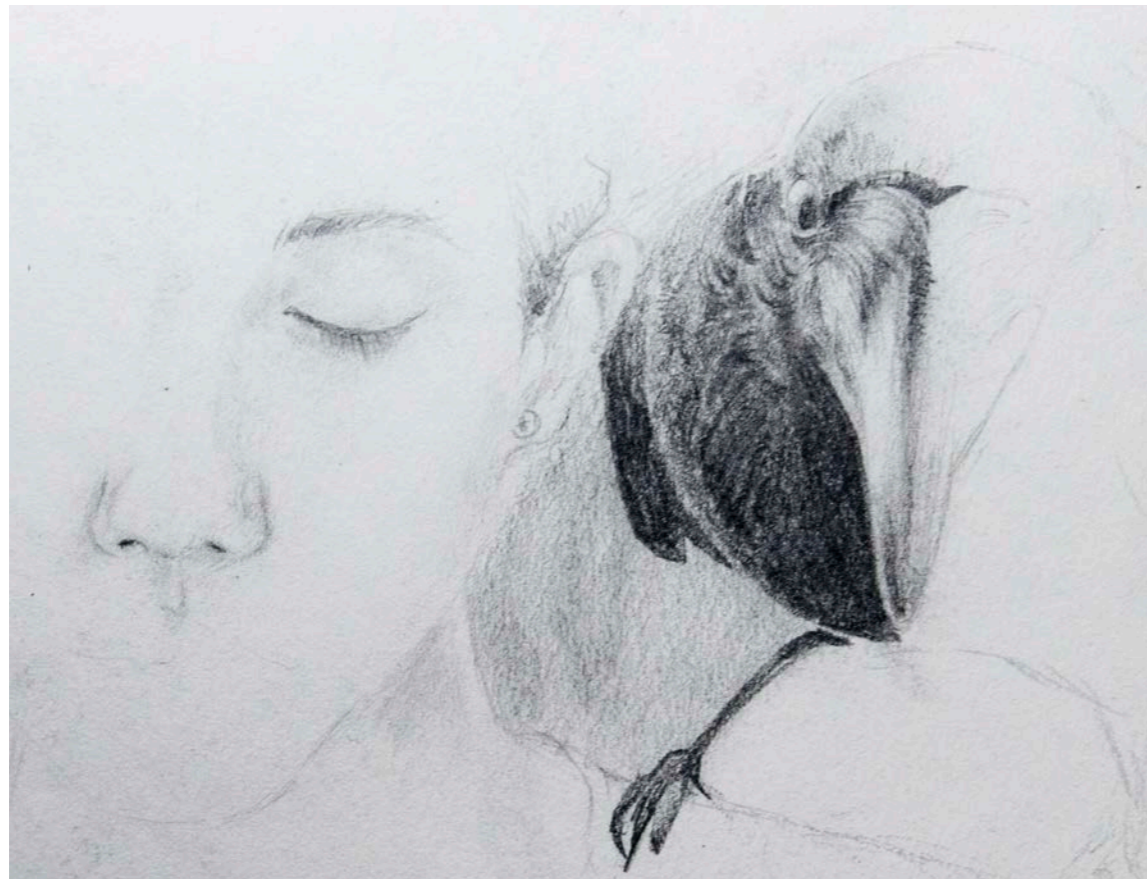
Pretenc desenvolupar les meves relacions íntimes amb el retrat, i la justificació de per què he utilitzat ocells en les representacions de les parelles que formen part del projecte.

Des del començament de la carrera, em va captivar el retrat i vaig començar a afegir elements als rostres que retratava per tal de dotar-los de més personalitat. Concretament n'he realitzat molts amb ocells, i inconscientment ha derivat en el treball que he dut a terme.

He escollit afegir ocells a l'escenografia pels següents motius:

-Primer de tot perquè em serveixen com a metàfora. Els humans, tot i ser animals, hem desenvolupat un rol social molt complicat. En canvi, els animals viuen de manera més simple, seguint els seus instints primaris, tenint cada espècie un rol social diferent. En el cas dels ocells, com que hi ha molta varietat, és molt senzill trobar rols diferents de comportament que em permeten escollir fàcilment els que millor s'adapten per construir una metàfora visual. El sentit de posar dos humans i dos ocells en els meus dibuixos, genera òpticament una dualitat que m'és molt adient per mostrar les parelles (simple/difícil, instint/raonament...).

- Les connotacions que suposen els ocells, és un altre dels motius pels quals els he escollit. L'esperança, la vida, la llibertat... són alguns dels estereotips que els humans atribueixen als ocells. Respecte a aquests estereotips, jo sento que la parella no representa la llibertat, però sí que la vida pot ser representada per la parella encara que no és exclusivament l'única via de representar-la.

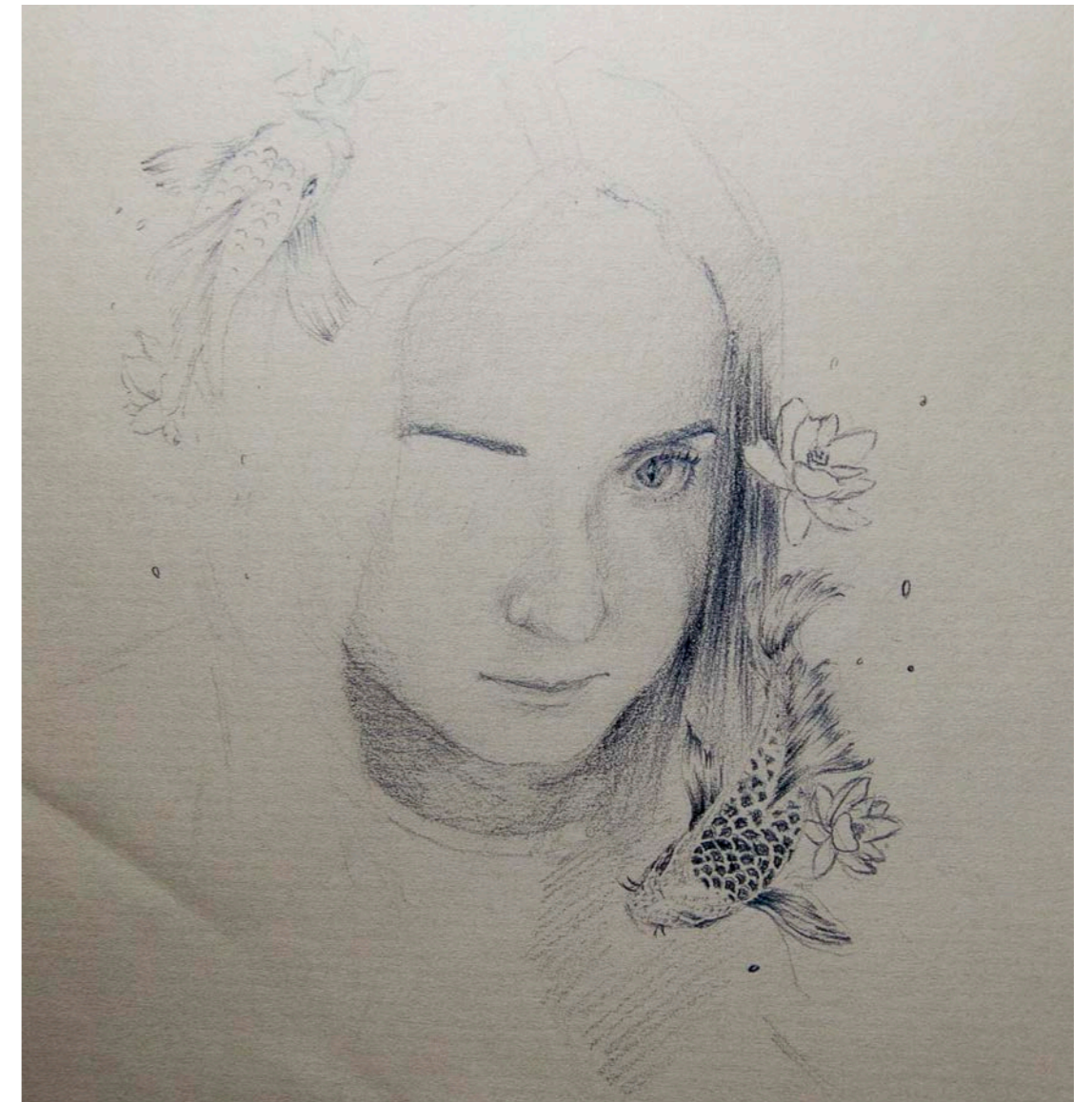


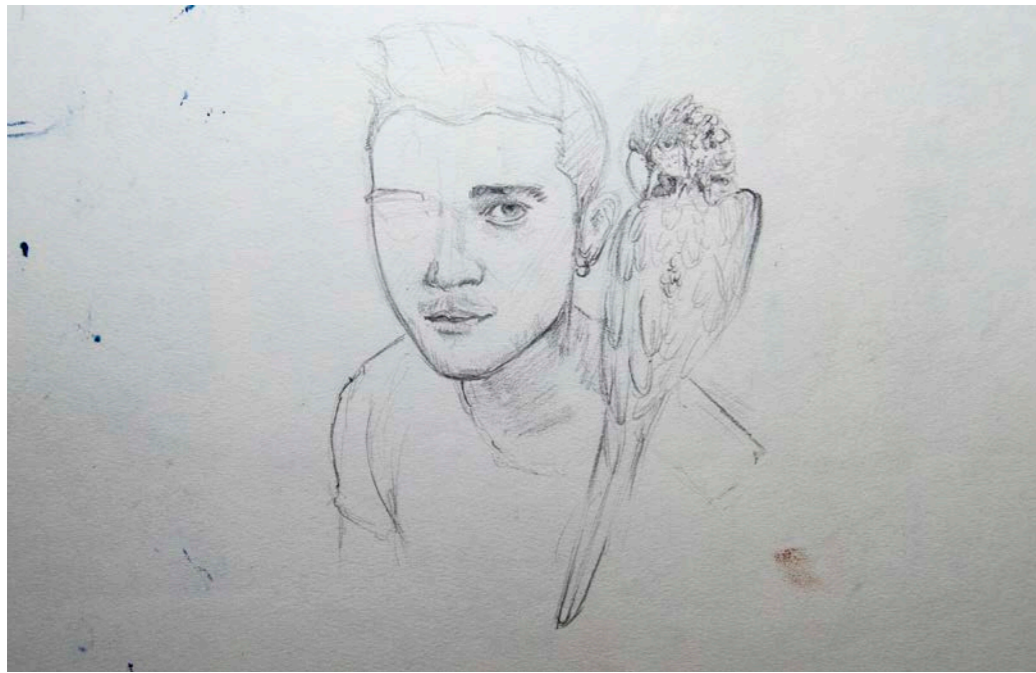
[fig. 1]
Esbós Rosa i Corb,
grafit sobre paper
(2016)



(esquerra
i inferior)

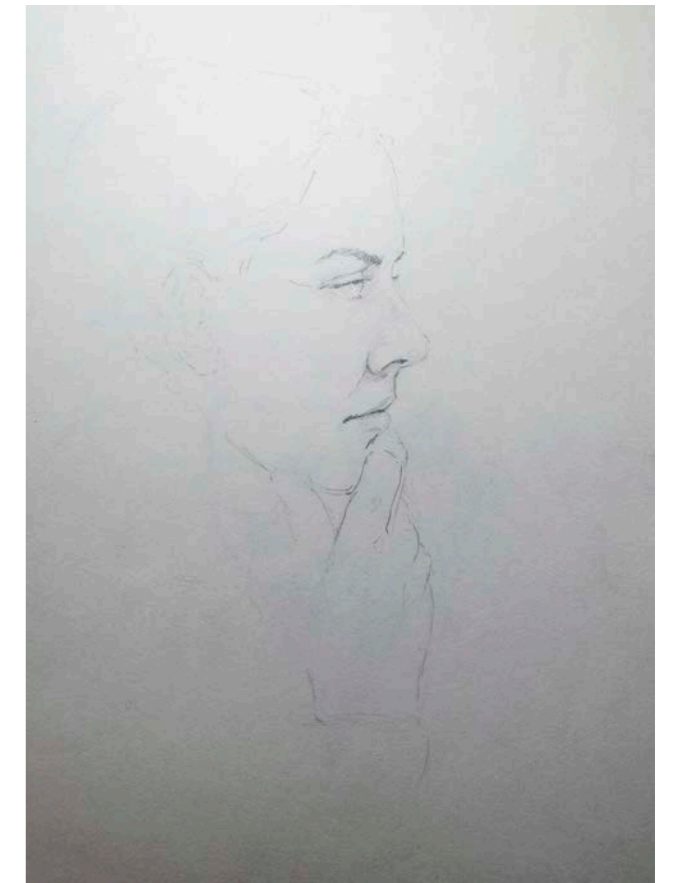
[fig. 2]
Esbossos en paper
de quadern, carbonet
i grafit respectivament
(2017)





[fig. 3]
Esbós treball per
l'assignatura cos i
rostre (2016)

Durant el transcurs de la carrera hi ha hagut moltes assignatures que m'han sigut de gran utilitat, però concretament i referent al treball, una assignatura ha sigut clau pel desenvolupament del projecte; COS, ROSTRE, IDENTITAT: TRACTAMENTS PLURALS. La vaig cursar a tercer de carrera i em va portar a aprofundir en els retrats aconseguint captar l'expressió de l'emoció del moment. Els dibuixos d'aquesta pàgina són alguns exemples dels exercicis que realitzàvem a classe, ens dibuixàvem entre nosaltres amb intervals de 15-20 minuts.

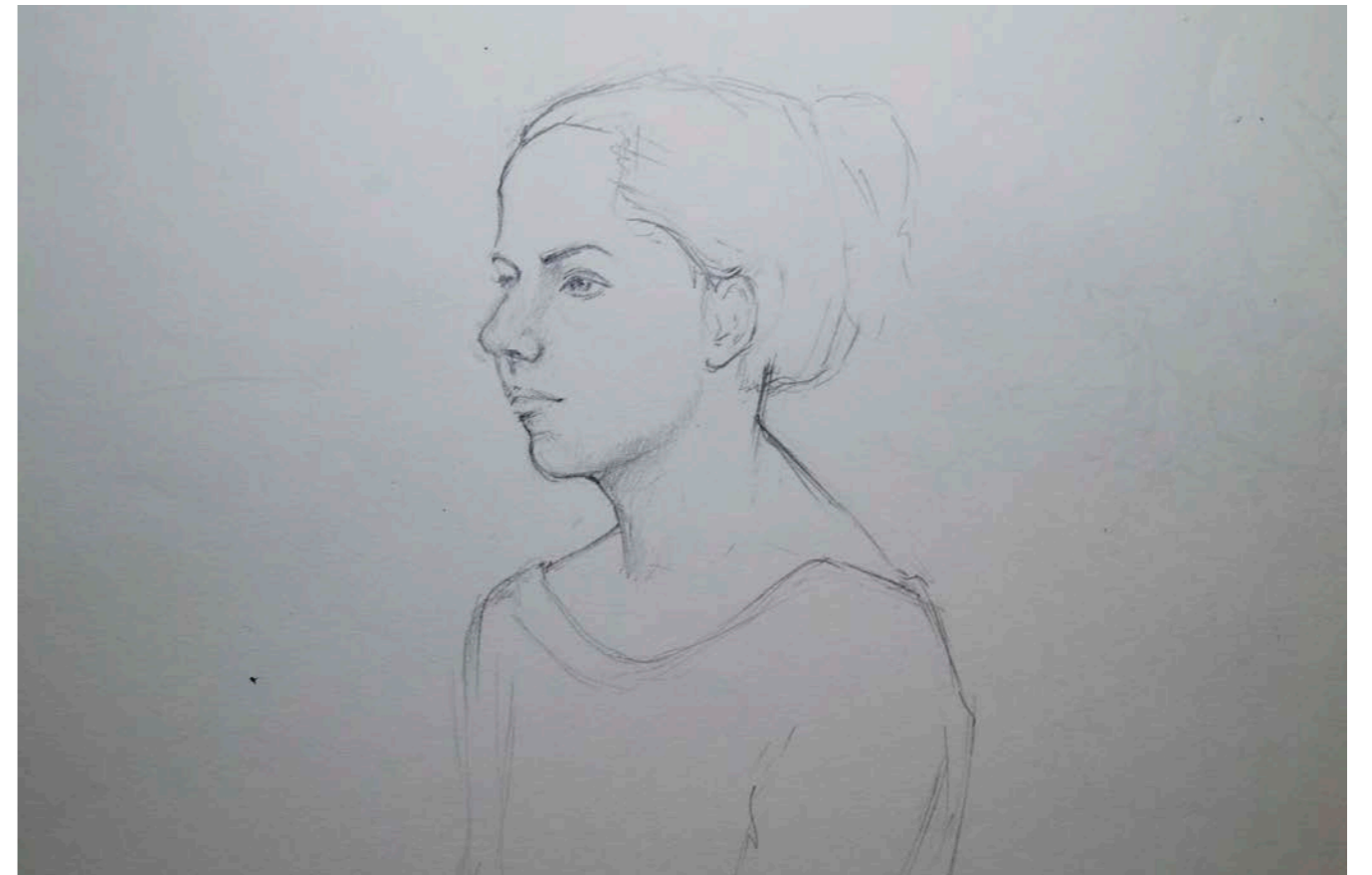


(dreta i inferior)

[fig. 5]
Esbossos classe
cos, rostre, iden-
titat.(2016)



[fig. 4]
Esbós Xoana, grafit
sobre paper (2016)



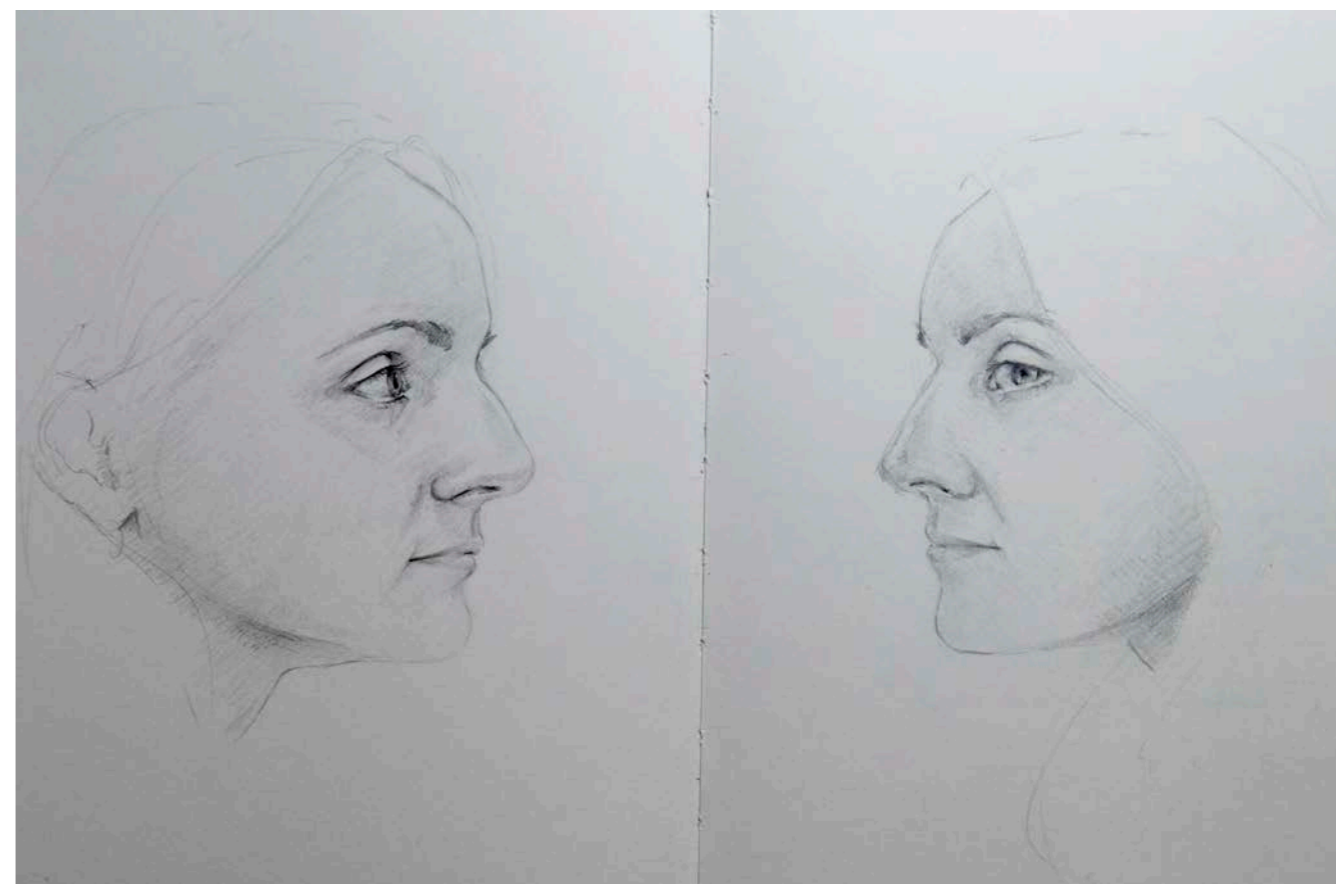


En aquest últim any de carrera m'he centrat en perfeccionar més la tècnica del retrat, no tan sols en la recerca de la versemblança, sinó també en aconseguir transmetre quelcom, utilitzant la mirada, la tècnica, els ritmes... Aquests dos exemples són retrats que he realitzat recentment, dels quals crec que són clars exemples del que acabo d'explicar. Concretament el dibuix de baix va ser un dels primers que porto a terme quan vaig decidir que a la sèrie del meu treball final de grau hi apareixerien els retrats de dues persones juntes.

(pàg. anterior i imatge inferior)

[fig. 6]

Esbossos Ricard i Marta, realitzats sobre quadern amb grafit.(2018)



DE L'AMOR AL DIBUIX

Comprendre l'amor

L'amor ha estat, i és, una de les temàtiques més representades al llarg de la història, en totes les vessants artístiques.

L'art ha permès convertir l'amor en un objecte sensible.

El meu primer objectiu consisteix a expressar la meua perspectiva de l'amor en la postmodernitat. La necessitat que m'inspira a realitzar materialment una obra que parli de "l'amor" neix arran de l'observació passiva del amor al meu voltant d'ençà que en sóc conscient.

Però vull deixar clar que al ser una obra purament personal, tinc l'objectiu d'explicar la meua posició respecte al tema, i no es tracta d'una investigació de si existeix o en què consisteix. Considero que gràcies a que els artistes al llarg del temps han tingut la necessitat d'expressar el que sentien de l'amor, avui en dia tenim documents històrics claus de com vivien la gent l'experiència de l'amor en la seva època.

En el treball no parlo de l'amor en si, sinó de la forma en què ho vivim actualment.



[fig. 7]
Esbós Rosa i Ignacio, realitzat amb grafit i llapis de colors(2017)

La representació de la complexitat emocional

“La gent creu que estimar és senzill i que el que és difícil és trobar l’objecte apropiat per a estimar- o per a ésser estimat per ell.”

(Erich Fromm, 1978, 10)

Com molts altres artistes, el meu objectiu en aquesta sèrie de peces és representar la complexitat emocional en una parella romàntica.

A partir de referents fotogràfics, realitzo els dibuixos de les parelles. Les he escollit personalment per diferents motius, en alguns casos ha estat per estètica i altres per atzar, però totes elles són parelles reals i consolidades.

El dibuix; presència fragmentària del retrat volàtil

El tercer i últim objectiu que tinc amb la realització d’aquest treball és la recerca de l’espontaneïtat del dibuix com a procés artístic. El dibuix és una tècnica que em permet representar els rostres i aconseguir mostrar més que una imatge. En el transcurs de la carrera he sentit parlar que molta gent sap copiar però poca gent sap dibuixar. Un professor a segon em va dir que només feia que copiar al model, jo pensava que era positiu, que el meu objectiu era realitzar una còpia exacta del model, però, llavors vaig comprendre que el dibuix és una eina d’expressió artística i ha de transmetre perquè la seva finalitat no es redueixi a quelcom banal. al ser de la mateixa espècie. Amb la pràctica m’he anat apropant a aquesta espontaneïtat. La representació dels rostres em permet arribar fàcilment a l’espectador.

Més enllà del resultat final de la representació de les parelles, el que realment m’interessa és realitzar un estudi previ de la peça final, un estudi o estudis de les expressions facials dels representats, de l’ambient i el context en el qual es troben, de les diagonals i punts importants i de la composició en general.

Sento que es de gran ajut formar part de la mateixa espècie, el que ens porta ha sentir-nos molt identificats amb els altres humans i això ens permet de seguida reconèixer quan un rostre està ben dibuixat, sigui algú conegut o no, i també adonar-nos de les diferències.

En els meus dibuixos del treball, no buscava la intimitat física, més aviat “el silenci flotant” del qual parlo a l’apartat de referents. Quan he hagut d’explicar el meu treball a altres persones i els hi he ensenyat les imatges referencials, han quedat sorpreses perquè esperaven veure reflectit l’estereotip d’imatge d’una parella tenint un cert contacte físic i s’han trobat en la representació d’unes imatges que creen un espai que va molt més enllà.

REFERENTS



[fig. 8] Imatges extretes del quadern de TFG, el qual portava sempre a sobre i on vaig fer la investigació dels referents. Collage i escrit. (2018)

En aquest apartat pretenc contextualitzar quins han sigut els meus referents, tant a nivell teòric com a nivell conceptual. Primer de tot, quan vaig decidir el tema de representar la identitat i després acotar-lo a la identitat de la parella romàntica, em vaig interessar i va començar una recerca d'artistes que havien seguit aquesta temàtica. Per això en la primera part de referents he decidit agrupar diferents artistes pels temes que desenvolupen en la seva obra.

La segona part són bàsicament tres artistes que han sigut claus pel desenvolupament d'aquesta obra, i que a nivell gràfic o visual m'han aportat el que necessitava per realitzar les peces finals.

La representació del petó físic

El petó sempre ha sigut una de les temàtiques més representades per molts artistes al llarg de la història i independentment de la seva manera de generar obra, han realitzat la representació del petó. He posat només quatre imatges, ja que podria haver posat milers, però aquestes són les que m'han motivat més en la investigació.

La primera de Rodin, em sembla molt significativa per dos motius. Primer perquè trobo absoluta la tècnica, i segon, per com a través d'aquesta tècnica és capaç de representar per l'eternitat un moment efímer.

Per això tres de les quatre fotografies són escultures, crec que guanya molt el fet que són peces que requereixen hores de dedicació i acaben representant un instant molt concret.

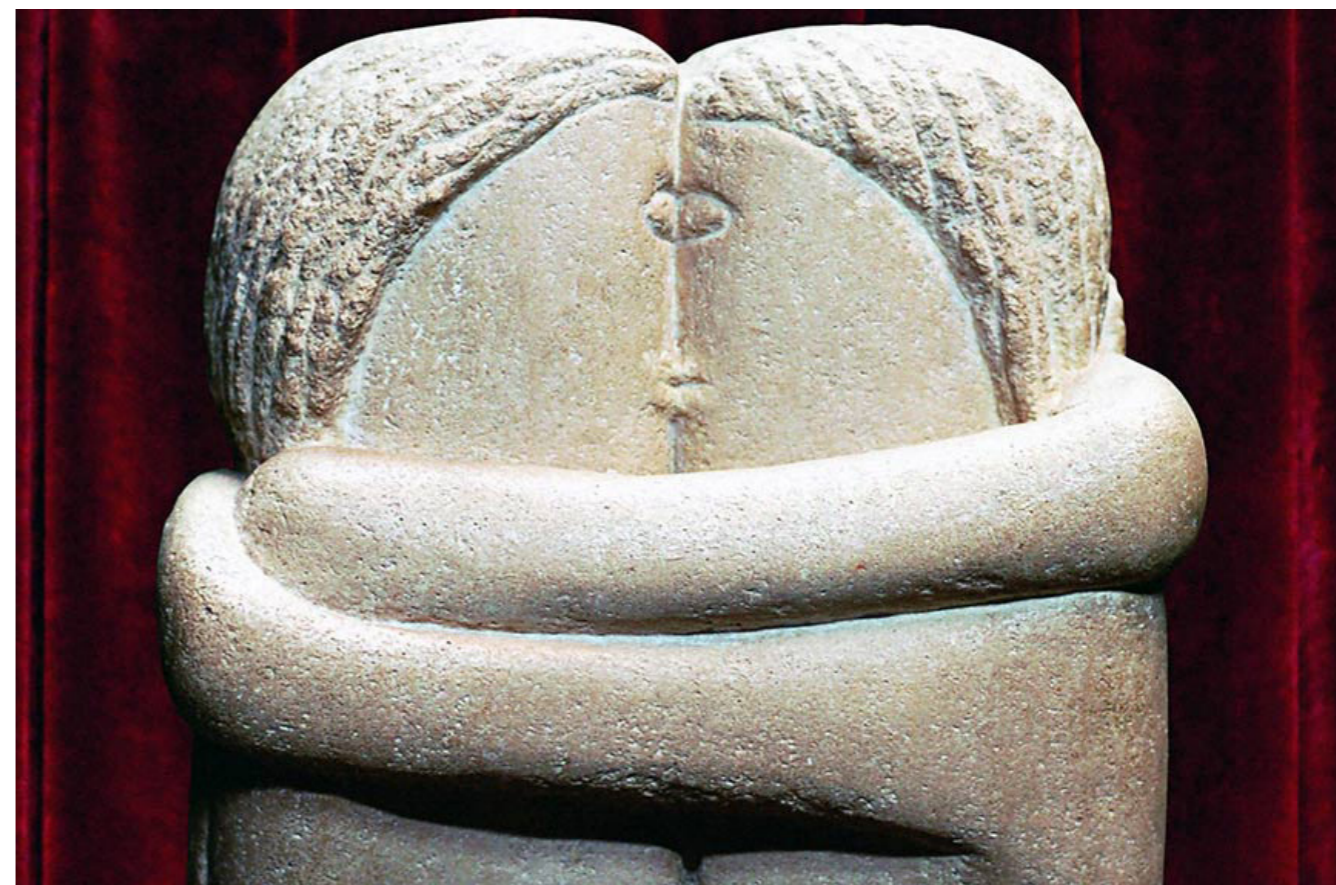
L'única pintura que he posat és de Magritte i per mi representa la seva perspectiva d'aquest petó d'una manera molt directa. La imatge a nivell visual també crec que té relació amb les meves obres, a nivell compositiu i formal.

(esquerra)

[fig. 9]
El petó Auguste Rodin, 1882
Màrmol (Museu de Rodin, París)

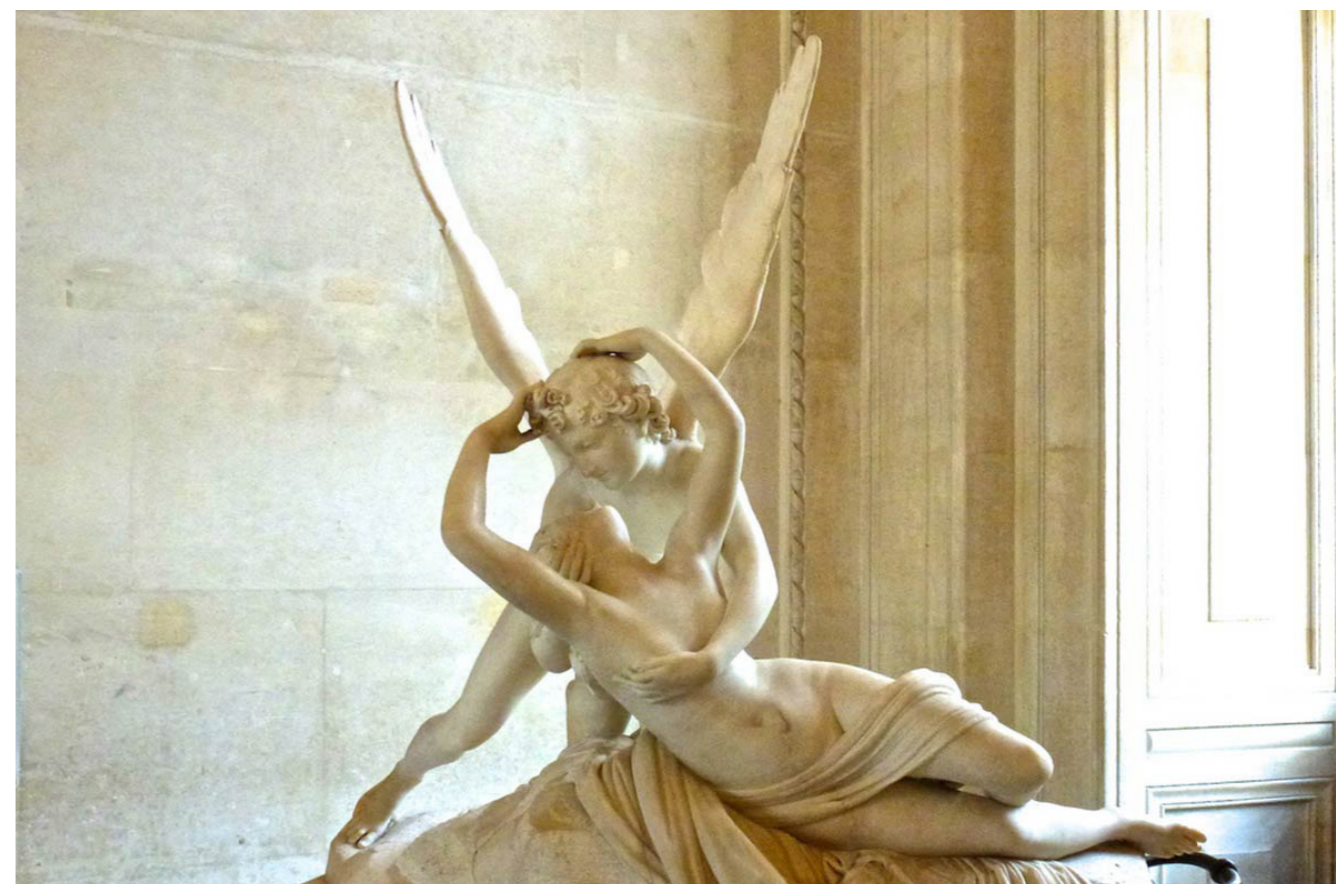
(inferior)

[fig. 10]
Els amants, René Magritte, 1928, oli sobre tela (MOMA, Nueva York)



[fig. 11]
El petó, Constantin Brâncuși, 1907

[fig. 12]
L'amor a Psique, Antonio Canova, 1787-1793, marbre (Museu del Louvre, París)



El silenci flotant en la parella

El silenci l'entenc com allò imperceptible, que envolta una situació, i que quan s'aconsegueix representar, l'espectador automàticament reconeix conscientment o inconscientment l'aura que envolta i es sent complet, ja que li és familiar. Tot i que a primera vista poden semblar obres d'autors i tècniques molt diferents, crec que en tots es pot llegir aquesta atmosfera que és tan important.



[fig. 13]
Parella en el Père Lathuille, Edouard Manet,
1897

En el primer, la [fig. 13], representa un home el qual corteja a una noia, i en segon pla ho està observant un cambrer. M'interessa la posició corporal i la composició de l'escena.

La segona obra és de Dean Cornwell, un artista que ha sigut molt important per mi en el treball, més endavant ho explico, però crec que aconseguir desenvolupar l'escena només dibuixant una part, no és necessari generar tot, però crea just els ritmes necessaris.

La peça de Hopper l'he col·locat en aquest apartat, ja que és l'artista que representa més el concepte de silenci flotant, a partir de la il·luminació i la col·locació dels personatges et mostra un petit fragment de realitat.

Per últim, no podia deixar de posar a Hockney, ja que desenvolupa també la representació d'una escena on els elements que hi formen part són claus per comprendre-la. Evidentment ha sigut un referent ja que pintava parelles homosexuals, també m'ha ajudat a l'hora de col·locar elements externs i la posició corporal dels personatges, el joc de mirades i els ritmes.



[fig. 14]
Some Necktie Lady
Dean Cornwell,
1916
oli sobre tela



[fig. 15]
Hotel by a railroad,
Edward Hopper
1952
oli sobre tela



[fig. 16]
Christopher Isherwood and Don Bachardy, David Hockney, 1968
oli sobre tela

Referents conceptuals de la obra

Podria agrupar molts més artistes en apartats referents a l'amor o a la parella, però aquests són prou representatius pel meu treball.

Aquest apartat serà diferent. Són referents que tenen relació directa amb les meves peces finals, a nivell formal, composició, ritmes, traç, tècnica...

Dean Cornwell

Aquest va ser un dels primers autors que em va captivar. Des del primer moment vaig tenir clar que volia que tingués influència en la meua obra. Em fascina la seva manera de crear escenes amb elements incomplets. És un il·lustrador americà del qual va generar moltes peces, però concretament les que he escollit són les que té inacabades.

Crec que són molt importants les diagonals que genera, els punts clau, les taques, a nivell compositiu m'ha servit per reflexionar com volia col·locar l'escena per representar-la i que l'espectador posés atenció on jo volia.

La [fig. 17] m'interessa especialment pel context de l'escenografia i per la posició corporal dels dos personatges. L'expressió facial i la posició de les mans de l'home que està dret són molt imponents i ben aconseguides. Destacaria de tota la peça el quadre que se situa darrere, tot i estar en segon pla, l'artista li dota d'importància detallant-lo i pintant-lo amb la mateixa agilitat,

Bàsicament li atribueixo a aquest autor la motivació de realitzar el context de l'escena i de representar a dues persones en el mateix espai, intentant explicar una història.

[fig. 18]
Woe is me,
Dean Cornwell



[fig. 17]
Illustration for
Cosmopolitan,
Dean Cornwell,
1923



Edward Hopper

Edward Hopper ha sigut un descobriment recent. Coneixia a l'artista però mai m'havia parat a observar amb atenció les seves obres. M'he obsessionat amb la seva manera de representar la solitud, amb persones i escenes decorades per colors apagats i plans, il·luminacions artificials o massa forçades i composicions molt reals. M'interessen les seves escenes quotidianes, observades per l'artista –i l'espectador– com incidint en la vida d'altres persones. També el fet que són molts cops a través d'una finestra, on juga amb la visibilitat i la reducció de la intimitat. Igual que aquest autor, el meu objectiu es representar la realitat que m'envolta.

Crec que ha sigut l'artista que més m'ha influenciat, i que està present en les meves peces i composicions.



[fig. 19]
Chair Car, Edward Hopper, 1965

Les obres que he escollit col·locar en el treball són tres que per mi són representatives de la seva obra. Trobem un clàssic, la [fig. 20], la qual representa un bar de Nueva York de nit, en el qual observem una escena on una parella pren alguna cosa. La composició descentrada, la il·luminació que prové del local i ho observem a través de vidres, penso que són detalls que fan l'obra molt especial.

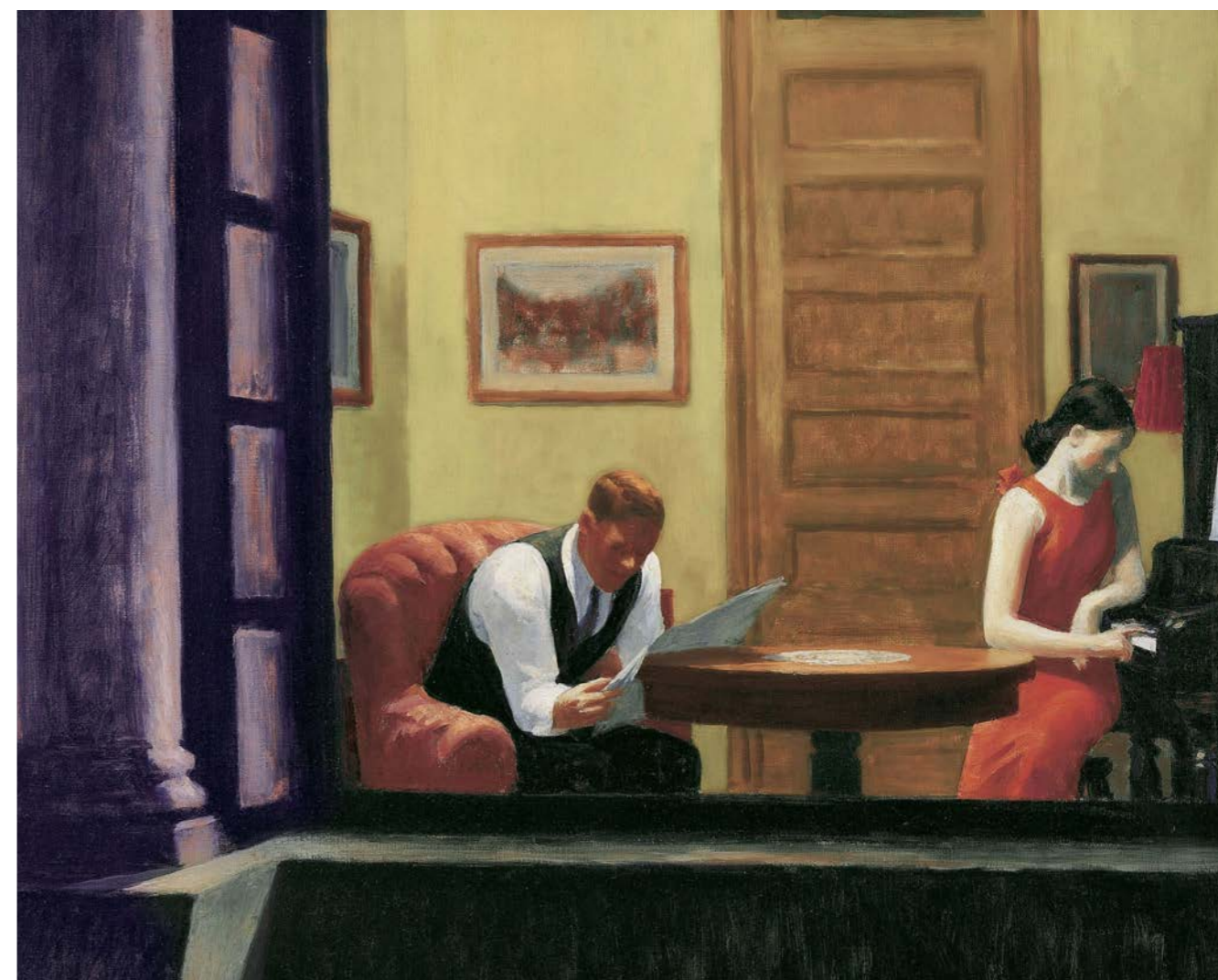
M'agrada molt com decideix quins elements representar i quins no, on sembla una escena formada per la casualitat, però tot forma part d'una composició.

En totes les seves obres, em dona la sensació que representa als humans com a objectes que també formen part de l'escena, com un bodegó representatiu de la intimitat contemporània que vivia i observava l'autor.



[fig. 20]
Nighthawks, Edward Hopper, 1942

[fig. 21]
Hotel by a Railroad, Edward Hopper, 1952



Jenny Saville

La Jenny Saville la vaig descobrir a Taller de Creació III i des de llavors ha format part de les meves influències. M'interessen sobretot dues coses d'aquesta artista:

-En primer lloc com realitza la representació dels cossos, principalment femenins. Tot i dibuixar en gran format, mai perd el global i la composició, a més realitza les obres com si d'esbossos es tractessin, conserva l'espontaneïtat d'un esbós ràpid, i complementa les carències amb un treball de fons molt elaborat.

-L'altre punt que ha sigut molt important des del primer cop que vaig veure les seves obres, és la manera en la qual dibuixa el moviment. Els seus dibuixos no són gens estàtics, crea l'atmosfera de no només un moment concret, des del meu punt de vista del record d'un moment/moviment.

Per aconseguir tot això ho fa a partir de taca, traços amb pinzells suaus, gruixuts, línia, difuminat... Un munt de tècnica tota barrejada i perfectament col·locada. La seva sensibilitat a l'hora de realitzar aquestes peces m'inspira a dibuixar molt més i a provar coses noves, i poder aconseguir mínimament expressar quelcom a la gent que observi els meus dibuixos, igual que fa la Jenny Saville.

Les obres que he escollit col·locar en el treball no són les més conegudes ni les que jo havia observat més, però quan buscava inspiració en artistes que haguessin representat més d'una persona en una escena, em van ser de molta utilitat.

Crec que en els dos casos, el cos, les mans, les extremitats, els rostres, tot culmina en un moviment sense fi, emmarcat en un rectangle. Fins i tot en la primera escena, realitza el context de l'habitació sense que interfereixi en l'element principal, quelcom que forma part dels meus objectius.



[fig. 23]
One out two (symposium),
Jenny Saville, 2016



[fig. 24]
Ebb and Flow,
Jenny Saville,
2015



METODOLOGIA I DESCRIPCIÓ DETALLADA

Per realitzar aquest projecte, primer de tot vaig localitzar parelles que s'avinguessin a ser fotografiades i dibuixades. Vaig optar per no fer una gran explicació dels meus objectius o de la meua intenció en aquest treball amb cap de les tres parelles que vaig triar per no condicionar la seva resposta. L'objectiu era que es mostressin el més natural possible.

En el moment de realitzar les fotografies, els tres casos van transcórrer de forma similar. Varem quedar en un lloc que formés part de la quotidianitat de la parella per dos motius importants: en primer lloc perquè penso que mantenir la parella en la seva zona de confort és més fàcil perquè es deixin anar i més, si és en un lloc familiar, el que em va portar a fer fotografies més espontànies. En segon lloc perquè en el meu treball és molt important la interacció del context de l'escena amb els personatges.

Un cop escollit el lloc, vaig deixar que les parelles poguessin decidir la seva situació i posició, com col·locar-se i a on. En cap moment els vaig dirigir, només els hi vaig indicar alguna petita orientació, tenint en compte la composició de l'escena. L'únic requisit va ser que havien d'estar seriosos. No va haver cap dificultat i molt aviat vaig aconseguir unes quantes fotografies per poder treballar.

Les tres peces formen part d'una sèrie, i m'interessa que visualment s'observi. He fet servir el mateix tipus de paper, el mateix material gràfic i les composicions, tot i ser diferents, tenen una atmosfera semblant.

Per aconseguir que les tres parelles, tot i estar situades en ambients diferents, tinguin concordança, ho he fet a partir del context que les envolta.

Un cop visualitzada cada sessió, vaig escollir la fotografia que m'inspirava més pel meu treball. Explicaré per separat com vaig realitzar cada peça amb els esbossos corresponents, encara que amb els tres he seguit la mateixa línia.

Vull fer un incís de perquè m'interessa fer els retrats des del referent fotogràfic. Per una part, m'encanta dibuixar de model al natural, però no tenia la disposició de les parelles que hi participen. I per l'altre part últimament els treballs i dibuixos que estic realitzant ho faig amb fotografies de referent, amb les quals em sento còmoda, però a un nivell diferent de com ho feia abans. Sí, es veritat que la fotografia és estàtica i et facilita la "còpia", però la meua evolució artística m'ha portat a utilitzar la fotografia com a mitjà per ajudar-me a connectar amb el moment i utilitzant la meua memòria retentiva, expressar el que vaig captar i sentir de la situació. S'esdevé per mi com un gran element creatiu. Així que sí, utilitzo referents fotogràfics, però com a eina per al meu treball tan per dibuixar, com per treballar la composició.



PRIMERA PEÇA

Primer de tot presentaré a la parella, ella és diu Rosa i té 21 anys i ha nascut a la comarca de l'Alt Urgell, ell es diu Ignacio i en té 28, nascut a Xile. Porten dos anys i mig de relació.

Vaig decidir que m'interessava retratar aquesta parella per diversos motius:

-Primer de tot perquè són dues persones amb les quals em relaciono bastant i no és la primera vegada que els dibuixo. Això m'ha permès connectar més fàcilment amb l'expressió de les seves emocions.

-En segon lloc, m'han interessat perquè són molt estètics, entenent estètic com relatiu a bell. Tant la seva estructura corporal, com les seves aparences són bastant harmòniques.

Composició

En el moment que vaig escollir la fotografia que utilitzaria, vaig començar a realitzar esbossos de la composició de l'escena, de manera bastant bàsica i amb grans traços, per decidir com realitzaria les proporcions. Aquest al ser el primer cas, ha sigut el que ha donat peu a les tres composicions apaïssades, ja que ho vaig trobar molt adient. El format apaïsat m'ha donat l'opció d'incloure elements externs a la parella i que formen part del context.

Hi ha certs elements que he tingut en compte a l'hora de realitzar la composició:

-La il.luminació. En aquest cas consisteix d'una llum natural neutre que il.lumina l'habitació i d'un focus que vaig col.locar perquè la llum era insuficient. No m'interessava un contrallum ni cap il.luminació dramàtica, ja que el que volia reflectir era una situació quotidiana.

-També el fet que són una parella jove, ella de 21 i ell de 28, i tot i que existeix aquesta diferència d'edat, no hi és molt present. La característica que m'ha interessat desenvolupar amb ells ha sigut la posició corporal i la diferent nacionalitat. Crec que formen un clar exemple de parella al segle XXI.

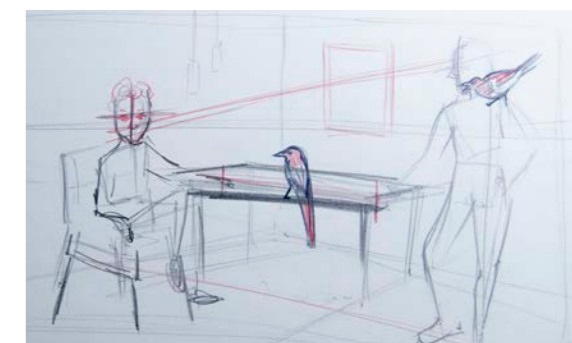
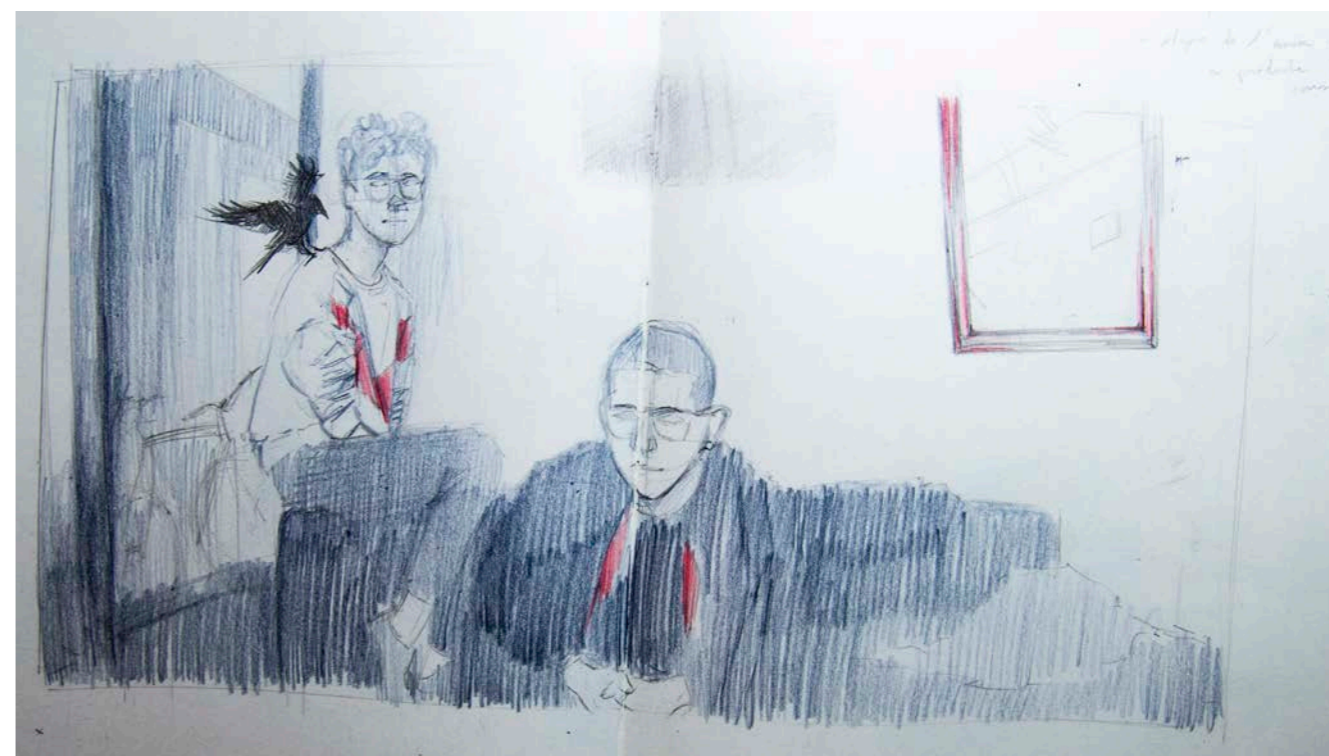
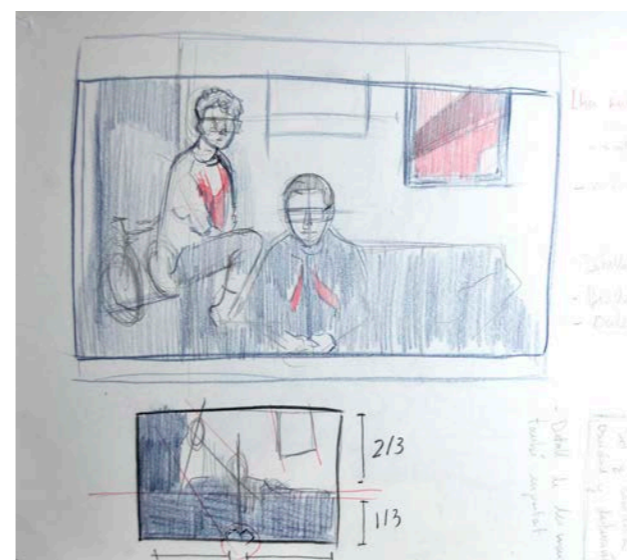
-El mirall de la dreta també és un element addicional molt important. Quan m'imaginava les fotografies o com podrien ser les composicions, ja havia dibuixat un mirall. M'interessa tant per la seva funció estètica, que dona joc visual, i també per les seves connotacions; l'espectador observa l'escena emmarcada en un rectangle, i a l'haver la presència del mirall, es pot preguntar que succeeix més enllà del que estan obligant-li a fer observar, on la seva imaginació n'és la responsable. Ja que és un element important l'he dotat del color vermell, característica que només pertany als altres dos protagonistes. I per últim el fet que està lleugerament inclinat. En la fotografia original ja ho estava, però l'he exagerat una mica més, perquè penso que en els detalls imperfectes és on viu la realitat.

(pàgina anterior)

[fig. 25]

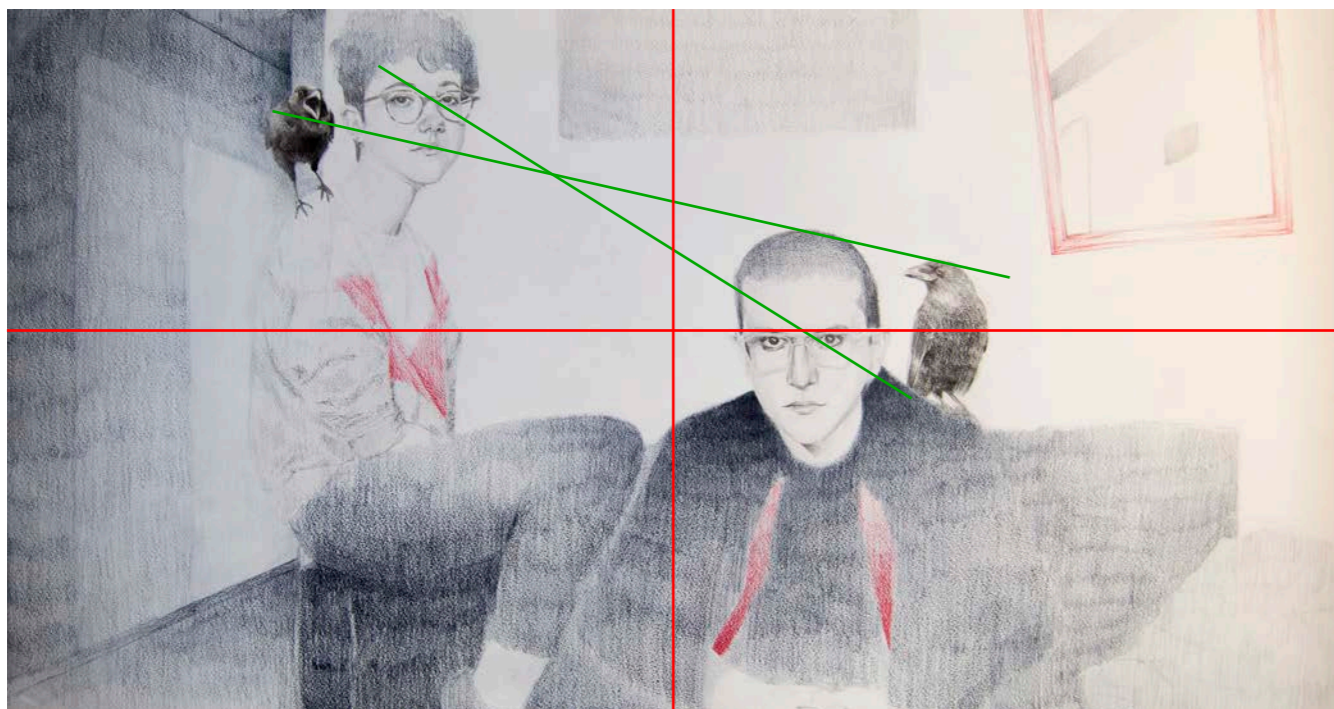
Fotografia referent pel treball de la Rosa i l'Ignacio

-Un altre element que ha sigut molt important en totes les peces han sigut les mans, tot i que en aquesta potser és en la que menys importància comporta. La posició de mans creuades del personatge masculí, és clau en la seva posició corporal. En aquest cas, ell es va situar naturalment assegut en el sofà i ella va decidir col.locar-se en el recolza braços, situant-se més amunt que la seva parella i amb el tors forçat per mirar a l'objectiu de la càmera.



[fig. 26]

Diferents esbossos sobre la composició. Els dos primers abans de tenir la fotografia, els altres sobre la composició final.



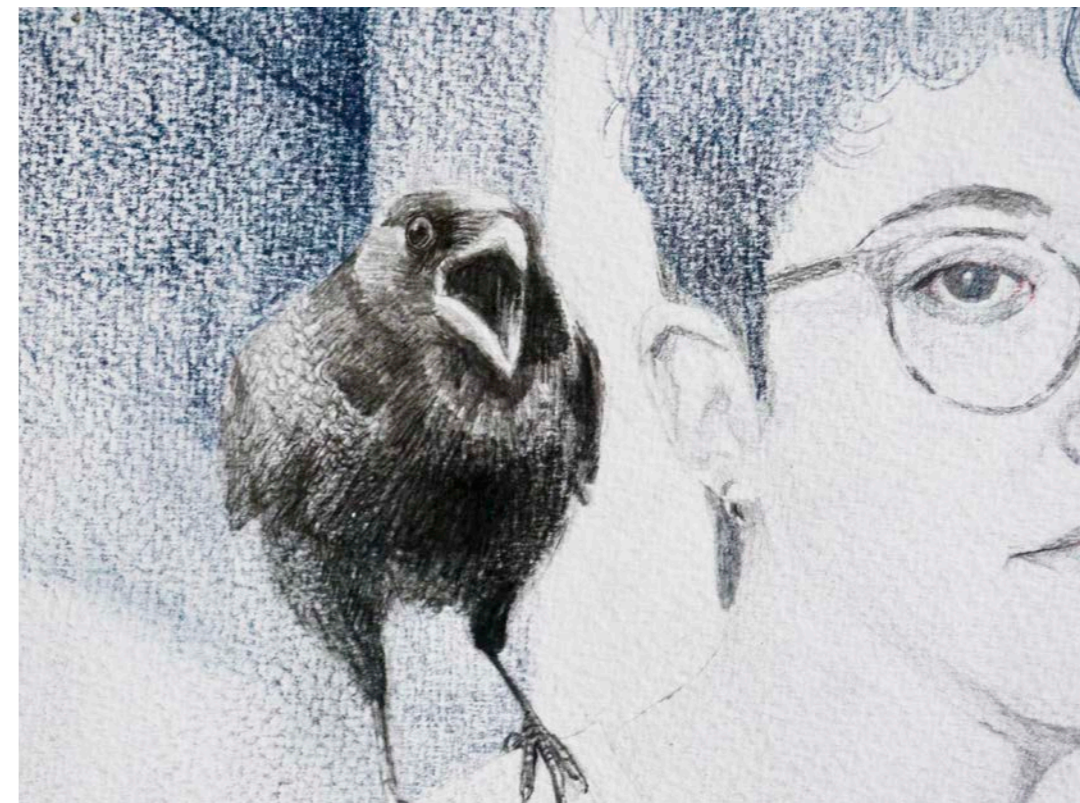
CORBS

A l'hora de fer les composicions també vaig tenir en compte la col·locació dels ocells com a elements addicionals, ja que m'interessava que quedessin integrats en l'escena. Els corbs en aquest cas van ser escollits per dos motius:

-El primer per les seves connotacions. En moltes tradicions i cultures tenen simbologies oposades: sol i saviesa/fosc i destrucció. Crec que aquesta dualitat és molt representativa de les parelles.

-En segon lloc, a nivell estètic, tant pel seu plomatge fosc, com per la seva estructura i mida.

Els he situat en les espatlles oposades de la parella. El de la Rosa està situat de cara a l'espectador i amb la boca oberta. Quan el visualitzo m'imagino un crit esgarrifant i agut, molest, tot i així la Rosa que el té al costat de l'orella, sembla que no s'adona de que l'animal estigui a pocs centímetres xisclant. Amb aquesta metàfora visual vull que l'espectador pugui veure reflectida aquesta indiferència envers la vida, ja que els corbs, podrien simbolitzar la consciència dels personatges i els rostres de la parella la veritable manera que tenen d'enfrontar la quotidianitat.



El segon corb, el que està situat sobre l'espatlla de l'Ignacio, resisteix molt més pacífic i observador, i tot i que la parella si que enfronta a l'espectador i fa contacte visual, el corb podria estar mirant a l'espectador o en direcció a la Rosa. Una dualitat que es reflecteix en el relacions de parelles

[fig. 27]
Fotografies detall dels corbs de la peça final de la Rosa i l'Ignacio



ESBOSSOS PREPARATORIS

Quan ja havia decidit com dibuixaria la peça final, va ser el moment de començar amb els esbossos preparatoris amb més detalls. Com el que m'interessa més de l'escena és el rostre, és allò a que hi he dedicat més temps. Van ser en total tres retrats de cadascú i no en vaig realitzar més en adonar-me' que l'últim l'havia aconseguit realitzar amb naturalitat.

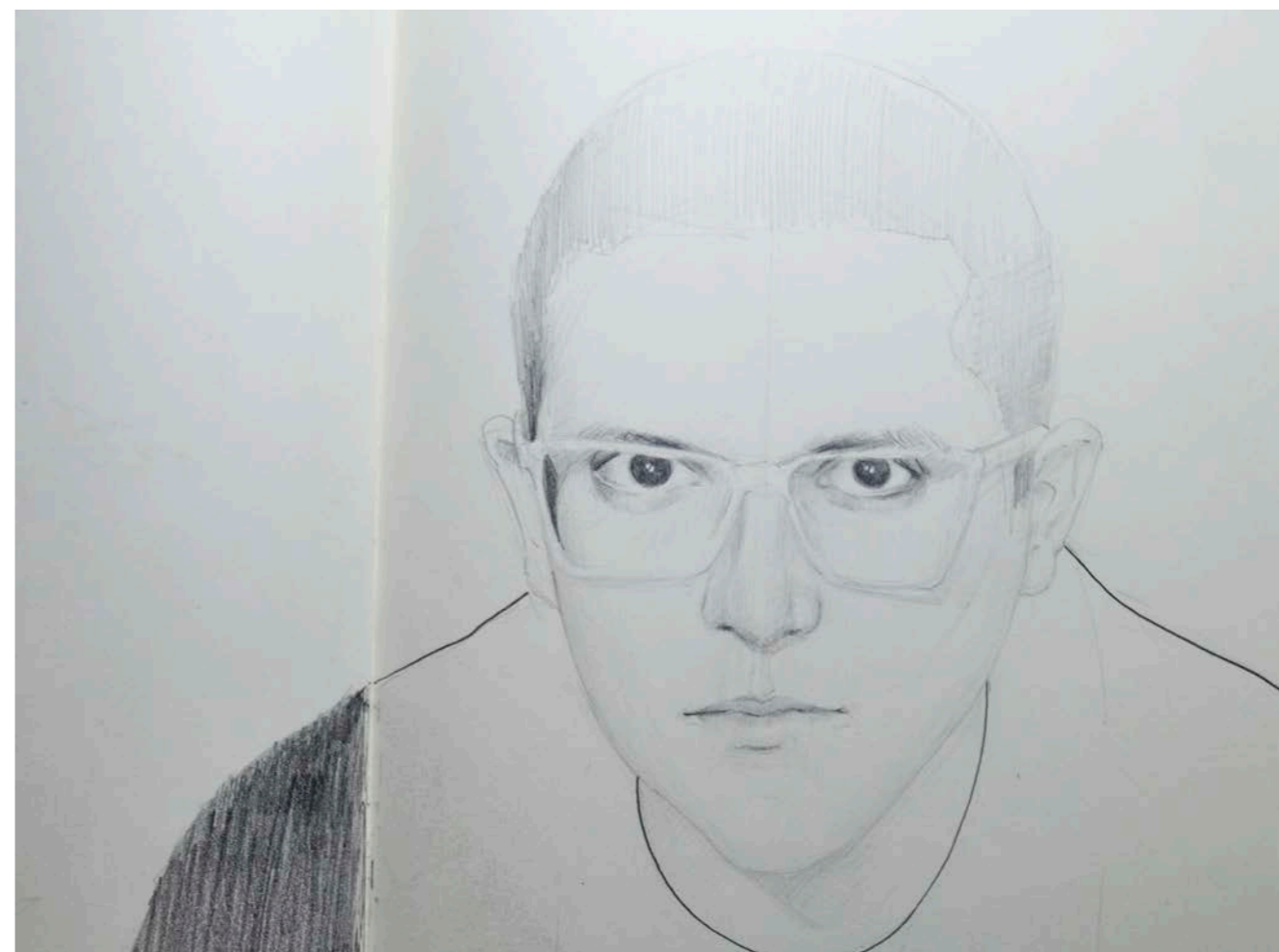
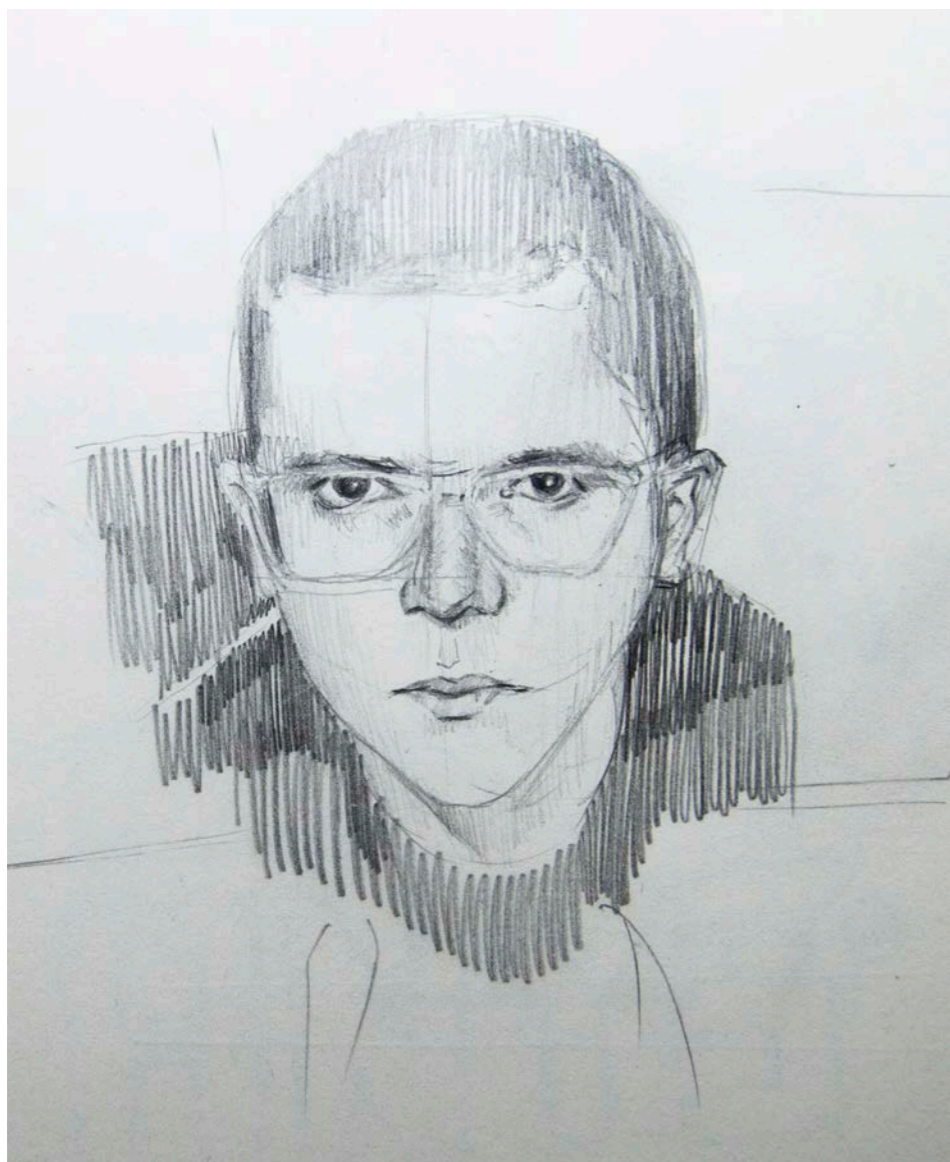


[fig. 28]
Fotografia detall de la cara de l'Ignacio.



(esbòs de la pàgina anterior i esbossos d'aquesta pàgina)

[fig. 29]
Esbossos del rostre de l'ignacio, situats cronològicament.



De la Rosa també vaig realitzar tres esbossos en els quals es pot apreciar l'evolució tant de proporcions com de versemblança en el dibuix.

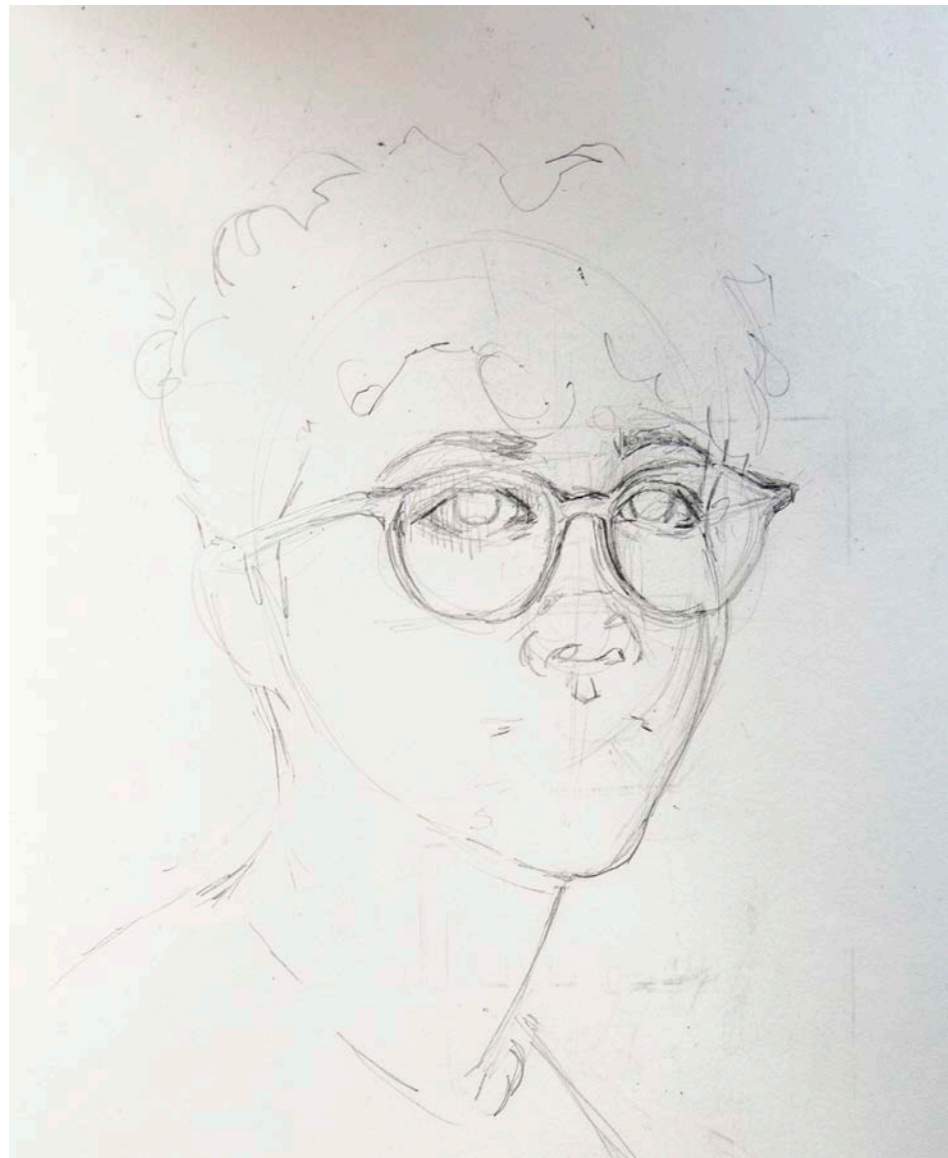


[fig. 30]
Fotografia detall de
la cara de la Rosa



(esbòs de la pàgina anterior i esbossos d'aquesta pàgina)

[fig. 31]
Esbossos del rostre de la Rosa, situats cronològicament.





SEGONA PEÇA

La parella està formada per en Juan Diego, de 57 anys, i l'Ariadna de 36 anys. Estan casats des de fa 10 anys i tenen un fill en comú. Els dos són procedents de Barcelona.

Els motius pels quals vaig decidir retratar aquesta parella són:

-En primer lloc, la diferència d'edat, que es va veient més evident a mesura que passa el temps. Com el meu treball reflexiona sobre les parelles contemporànies, vaig trobar molt adient retratar aquesta característica que cada vegada és més habitual en la societat.

Composició

Vaig quedar amb la parella per fotografiar-la i com em va passar en cas anterior, les millors fotografies van ser les últimes, quan portaven més temps posant. Això m'ha recordat a l'artista Richard Avedon, un fotògraf nord-americà, el qual deixava hores posant als seus protagonistes perquè arribessin a la seva veritable personalitat. Estic molt satisfeta amb la fotografia que vaig aconseguir. La composició va sorgir molt naturalment i em serveix perfectament com a eina pel que vull explicar.

-La posició corporal de les dues persones. Els vaig demanar que es posessin com estiguessin més còmodes, que jo els hi aniria indicant. En Juan Diego va decidir asseure's en la cadira sense tenir en compte on es posaria la seva parella i l'Ari va haver de col·locar-se ajupida per estar a la seva altura.

Aquesta parella demostra que la diferència d'edat no representa un impediment per mantenir una relació estable. Utilitzo a la parella per demostrar un estereotip que cada vegada és més comú i socialment més acceptat.

-Un altre motiu que m'interessen és degut al fet que també són persones amb les quals tinc molta relació i bàsicament el treball és la meua visió de la parella.

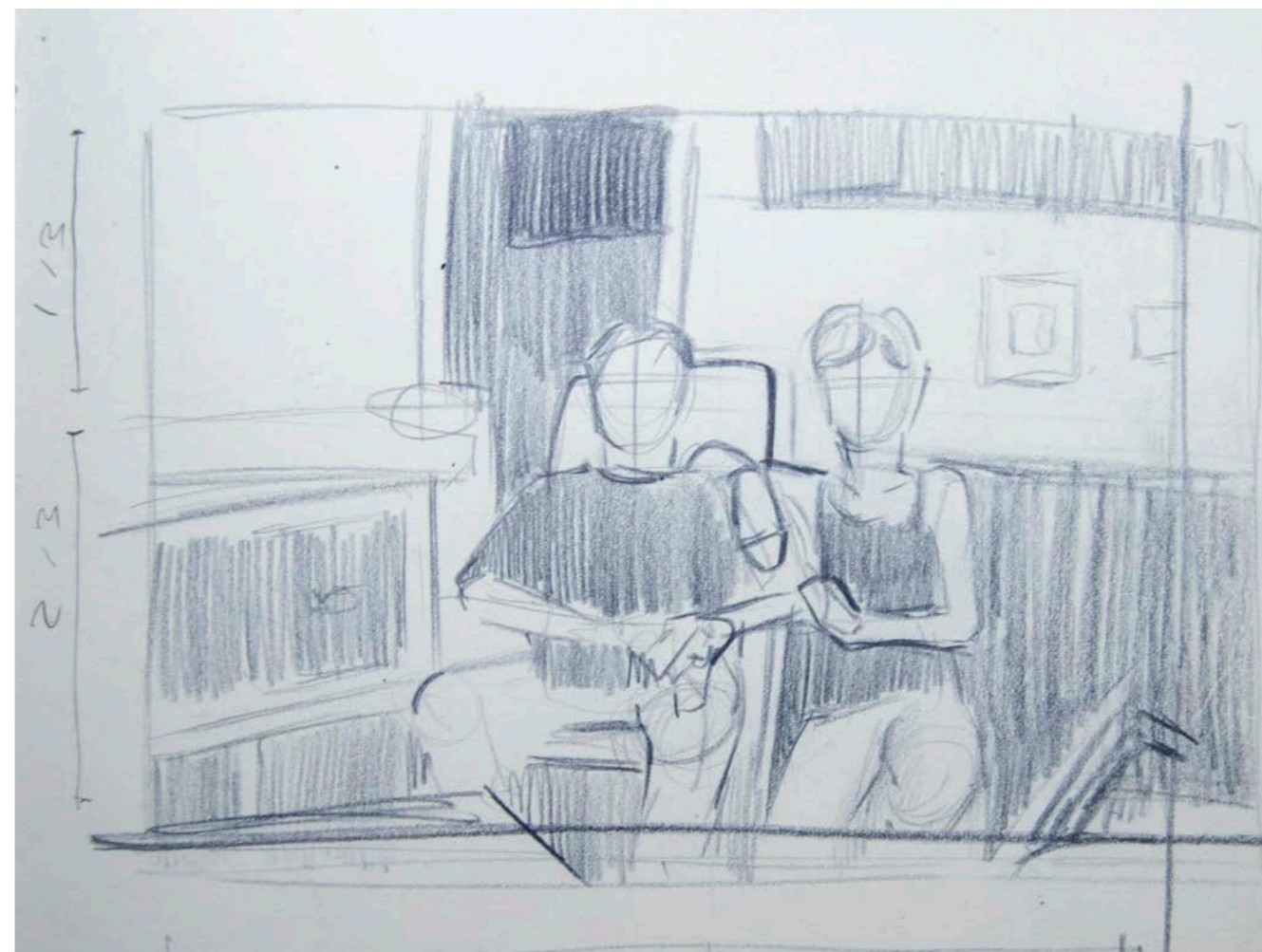
Em sembla retòrica la situació, ja que és exactament com observo la seva relació; ell en la zona de confort, conscient o inconscient que la seva parella s'adaptarà. I no només amb la situació que es va crear, sinó també trobo molt important el posicionament de les mans, ja que és ella la que genera el contacte amb la seva parella, ell amb els colzes recolzats i les mans lleugerament agafades, i ella amb un braç directament recolzat sobre l'espatlla del seu marit i l'altre mà agafant-lo del braç, mentre té un genoll directament a terra per estar a l'altura. Aquesta és una actitud que si s'observa en la quotidianitat de moltes parelles amb la seva forma de relacionar-se.

[fig. 32]

Fotografia referent pel treball de la Ariadna i el Juan Diego (pàgina anterior)

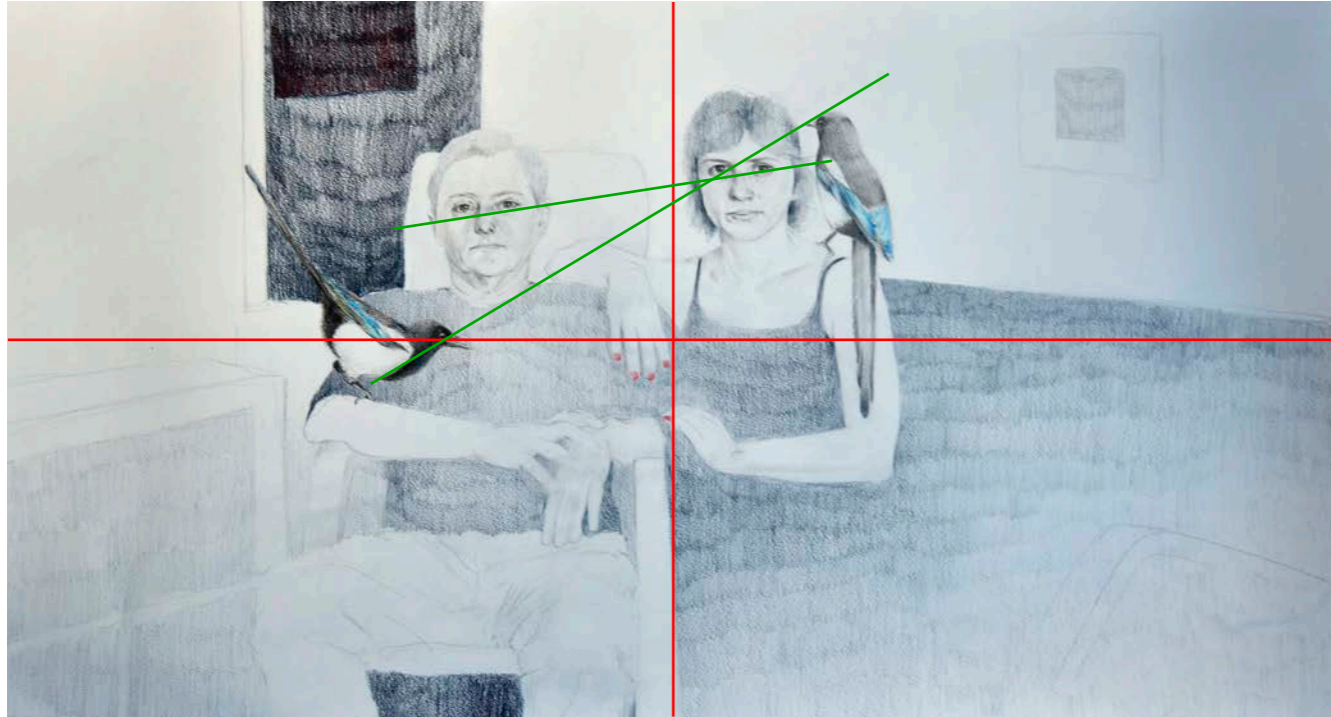
-Fins que no vaig començar a treballar la composició no em vaig donar que la porta situada darrere dels protagonistes, igual que la porta de la primera composició, és un element molt important, ja que mostra una possible sortida. Està implícita la -no- acció possible. Segurament com a les composicions de Edward Hopper, artista nord-americà, en el qual l'element de la finestra és molt important.

-Un altre element és la gama cromàtica. Com em passa en el primer dibuix, he treballat amb els mateixos colors, en aquest cas el vermell el situo en les unghes de L'Ariadna, que originalment ja les portava d'aquest color, i en el quadre del fons, ja que en la fotografia de la qual prenc referència, és una pintura del meu pare, un retrat. Tot i que no el dibuixaré, penso que dotar d'importància és important, un element secundari que fins i tot està tallat i només s'entreveu el que pot ser, on l'espectador un cop més ha de dibuixar amb la seva imaginació.



[fig. 33]

Esbòs de la composició final de la segona peça



[fig. 34]
Peça final amb lines compositives marcades i punts d'atenció



[fig. 35]
Fotografies detall de les garses de l'Ariadna i en Juan Diego.

GARSES

En aquest cas he escollit una parella de garses per completar la representació. Els motius pels quals les he escollit són:

-Primer de tot per les seves connotacions, són uns dels ocells i fins i tot animals més intel·ligents. En moltes cultures les seves connotacions són negatives; per exemple, a Escòcia si trobes una garsa a la finestra, significa una mort propera. Al Regne Unit són símbol de mala sort. En canvi en molts altres llocs, són símbols de bona sort, com per exemple a la Xina, on simbolitza la felicitat.

-També m'ha interessat el fet de com es comporten amb la seva parella. Habitualment, si el hivern es moderat, romanen tota la vida amb la mateixa parella.

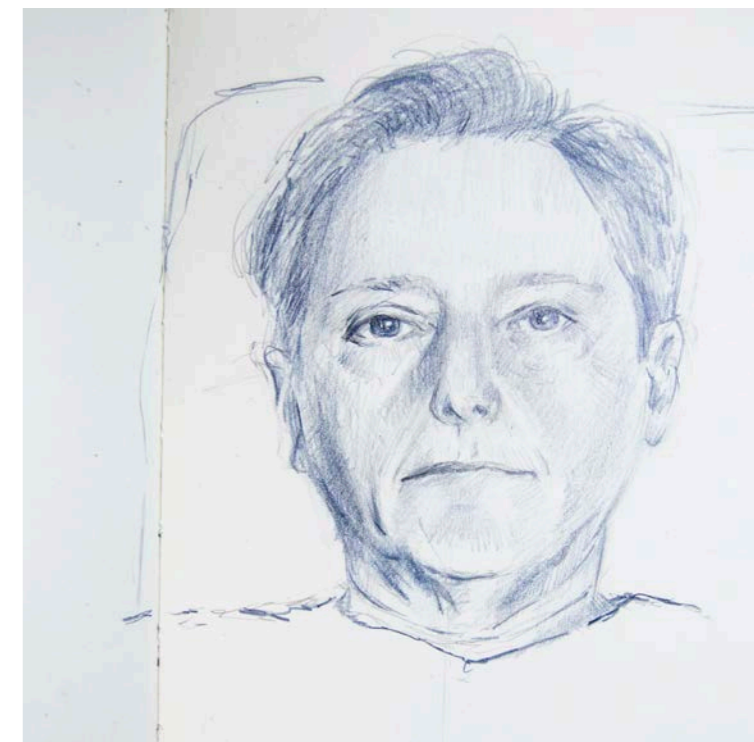
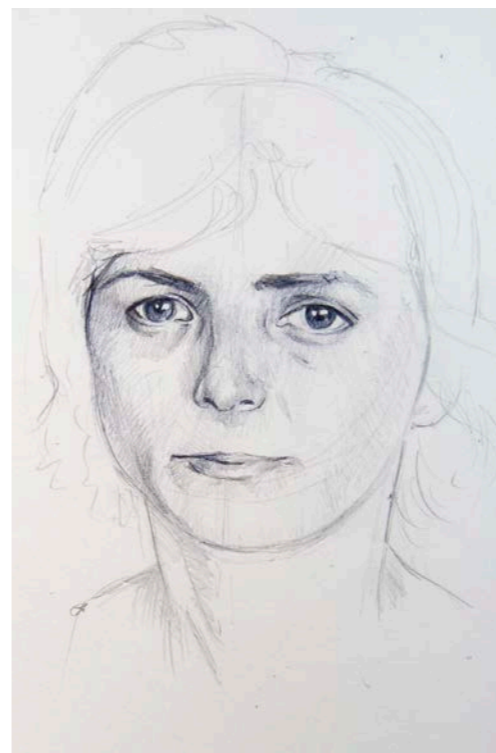
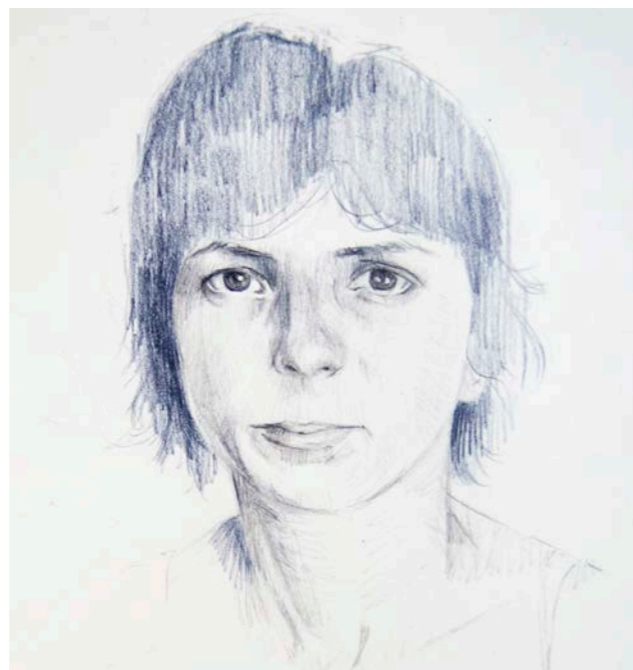
Utilitzo aquestes característiques de la garsa per tractar satíricament l'escena, ja que al ser una parella amb diferència d'edat considerable, i tenint en compte que el Juan Diego té dos fills amb altres parelles, em sembla un bon exemple de parella contemporània i les garses formen part d'aquest sarcasme visual.

-Com amb els corbs, un motiu pel qual he escollit les garses és per la seva estètica. Es caracteritzen pels colors blanc, negre i un blau metal·litzat que segons com li penetra el sol pot semblar verdós. Aquests colors s'ajusten molt bé en els tons del meu treball, i em permeten –igual que amb els corbs– utilitzar un negre més potent per diferenciar-los d'objectes que originalment no formaven part del context.



ESBOSSOS PREPARATORIS

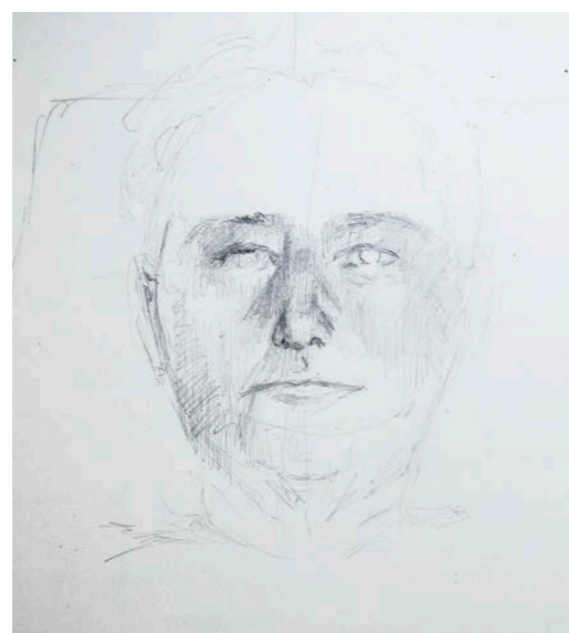
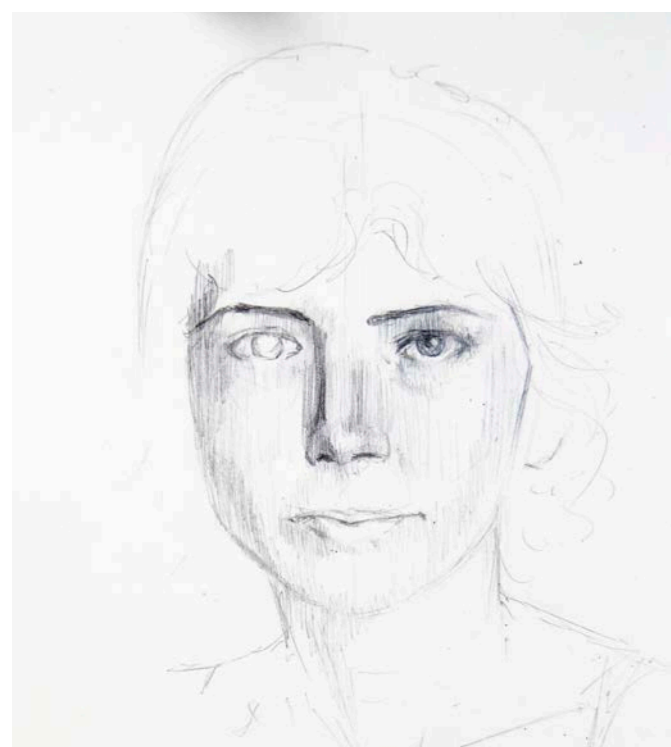
En aquest cas, he de reconèixer que em va ser molt més difícil de realitzar aquesta peça, en part crec que per l'edat del Juan Diego. És molt més complicat captar l'expressió d'una pell madura amb trets molt marcats, això se li va sumar la dificultat d'aconseguir que donés la sensació que roman recolzat en la cadira còmodament. Igual que en la primera peça, vaig estar fent diferents esbossos abans de realitzar la peça, sobretot dels seus rostres, que han representat més dificultat.



(pàgina anterior i actual)

[fig. 36]

Esbossos de L'Ariadna i en Juan Diego, situats cronològicament.





TERCERA PEÇA

La parella està formada per en Xavi de 19 anys i l'Albert, de 21 anys. Els dos són nascuts a Barcelona i porten un any de relació.

La sessió de fotos la vaig dur a terme al seu lloc de treball on es van conèixer allà, per aquest motiu crec que és un bon lloc per contextualitzar-los. Va transcórrer amb facilitat i molt naturalment. Els he escollit per dos motius:

-Per una part, igual que amb les altres dues peces, són dues persones amb les quals tinc contacte habitualment, per tant formen part del meu imaginari inconscient de parella romàntica.

Composició

Per aquesta peça vaig realitzar pocs esbossos preparatoris, ja que de seguida vaig delimitar la composició adequada. He continuat amb el format apaïsat. A diferència dels altres dibuixos, hi ha just una cantonada de l'habitació que queda situada entre els dos personatges. D'aquesta composició m'han interessat alguns elements com:

-La il.luminació; una característica d'aquest dibuix, que contrasta amb els altres, és que la il.luminació és completament artificial, ja que vaig realitzar la fotografia a les deu de la nit. Però continua amb la mateixa línia de llum difusa i sense contrallums.

-La posició corporal dels nois també és un element que crec que cal destacar. Succeeix igual que en la peça 2, la posició de les mans comporta un diàleg directe amb l'espectador.

-Per altra part, perquè la característica que m'interessa representar d'ells és l'homosexualitat. Cada vegada està més acceptat socialment les parelles "no tradicionals", i dintre aquest col·lectiu es troben els homosexuals, per això m'ha semblat molt adient incorporar aquesta parella al meu treball.

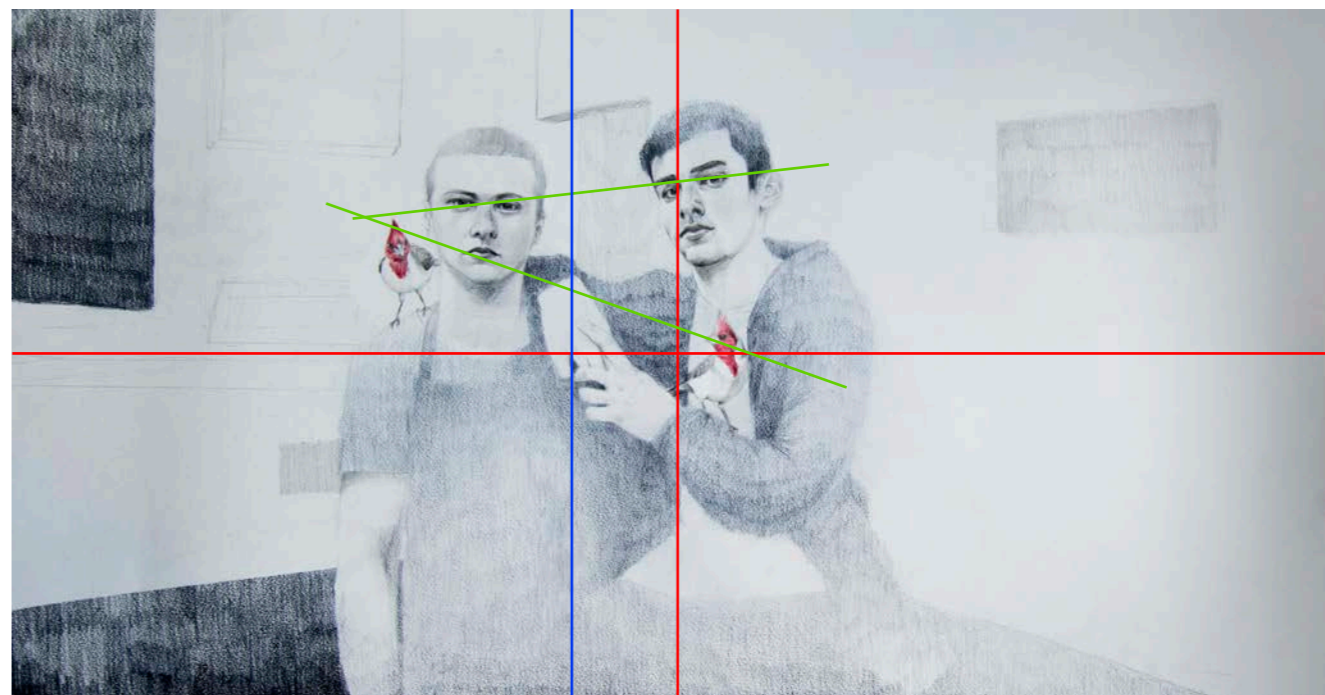
L'Albert és el que crea contacte físic, i ho fa directament recolzant-se a l'espatlla d'en Xavi i posicionant-se més amunt. S'agafa les seves pròpies mans, de manera que queden fent contrapès i es manté recolzat en la seva parella.

-En aquest cas no hi ha cap porta en la composició, però apareix en l'escena una finestra i aconseguix les mateixes connotacions que la porta en les altres peces. Igual que les portes, la finestra és una taca fosca en el dibuix, amb el mateix tramut que he utilitzat per contextualitzar, però més dur.

[fig. 37]
Fotografia referent pel treball del Xavi i l'Albert (pàgina anterior)



[fig. 38]
Esbós de la composició



[fig. 39]
Fotografia de la peça final amb les línies de composició

Cardenals de cresta roja

He escollit representar conjuntament amb aquesta parella dos ocells, concretament de l'espècie cardenal de cresta roja. Els motius pels quals els he escollit són:

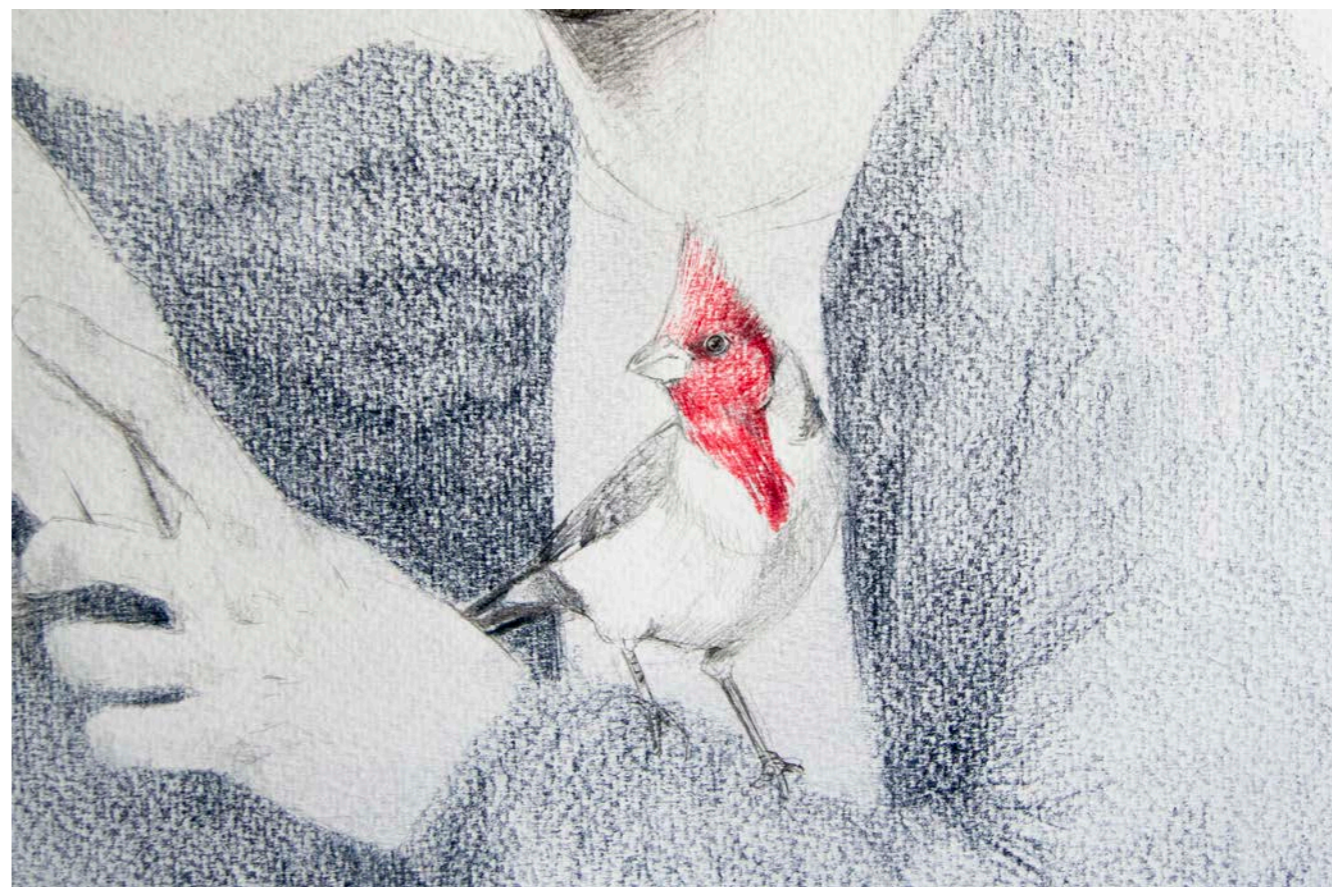
-Igual que m'ha succeït amb els altres ocells, una característica que vaig tenir molt en compte a l'hora d'escollir les espècies d'ocells, va ser la seva estètica. Tant el corb com la garsa són ocells que visualment i de gama cromàtica s'adequaven molt al treball i em permetien destacar-los enfosquint amb negre, per generar aquell ritme o intrusió en la composició que he comentat amb anterioritat. En aquest cas i com era el últim ocell, estava cercant una espècie la qual m'aportes quelcom visual, i ho vaig trobar en el plomatge del cardenal de cresta roja. Després de passar el filtre estètic, vaig investigar i les seves connotacions em van semblar molt adients per aquesta parella.

-Una de les característiques d'aquesta espècie d'ocell és que degut a la seva aparença i el seu cant s'han convertit en molt cobejats com a mascotes. Hi veig una semblança amb els homosexuals. Mirant les coses en perspectiva, entre els joves, es podria dir que s'ha "viralitzat" o posat de moda no identificar-se com a heterosexual, fins i tot en alguns sectors he apreciat com es deprecia a la gent que es considera cis-gènere i heterosexual. Per això em sembla que posar aquests ocells és com fer una comparativa en què s'ha convertit quelcom valorat i cercat, en poc temps. I alhora, perseguit per igual per un altre sector, el qual no accepta la llibertat d'escollir una sexualitat que no es correspongui a la que troben "correcta". Amb els ocells els hi succeeix igual, els persegueixen, amb una altra finalitat, la seva comercialització il·legal.

La forma que he escollit per col·locar-los segueix el mateix patró que en els anteriors casos. En primer lloc En Xavi té un ocell col·locat en la seva espatlla, el qual sembla fa contacte visual directament amb l'espectador.

El segon ocell es situa sobre el braç de l'Albert, el qual s'agafa les mans a si mateix per fer contrapès. L'he posat de manera forçada per recalcar el fet que són elements externs a l'escena i que formen part d'una metàfora amb l'objectiu de la reflexió a partir d'estímuls visuals. El segon ocell podria estar mirant directament a l'espectador o estar més pendent del Xavi i el seu ocell, igual que l'Albert, el que genera el contacte en primera instància, i subtilment s'explica la manera d'actuar de cadascú. L'ocell és una forma de representació exagerada per ressaltar aquests gestos.

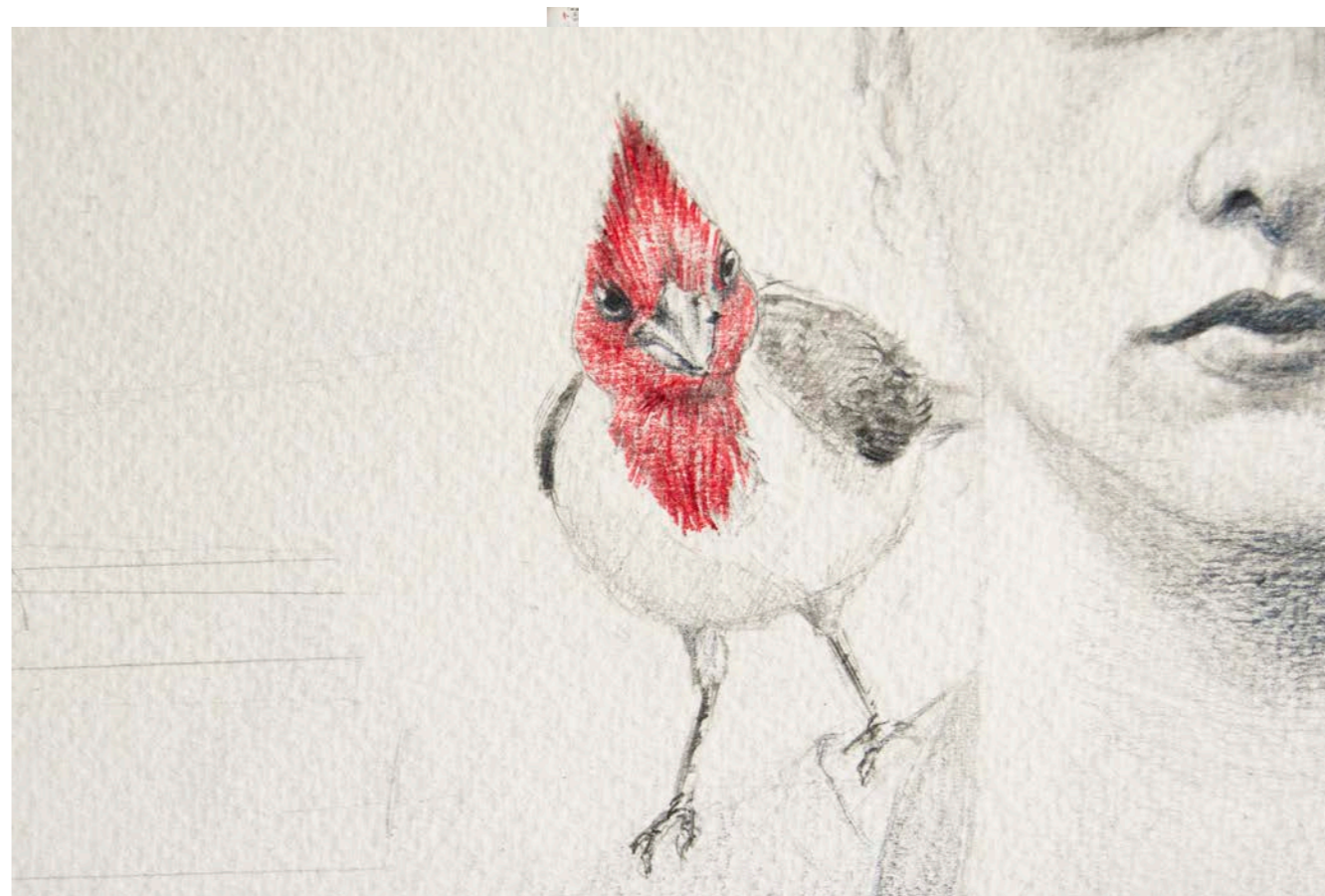
El motiu pel qual només he utilitzat vermell en els ocells es remet al que he explicat abans, destaco els ocells com a elements externs de l'escena, igual que els corbs i les garses amb el negre.



(pàgina actual)

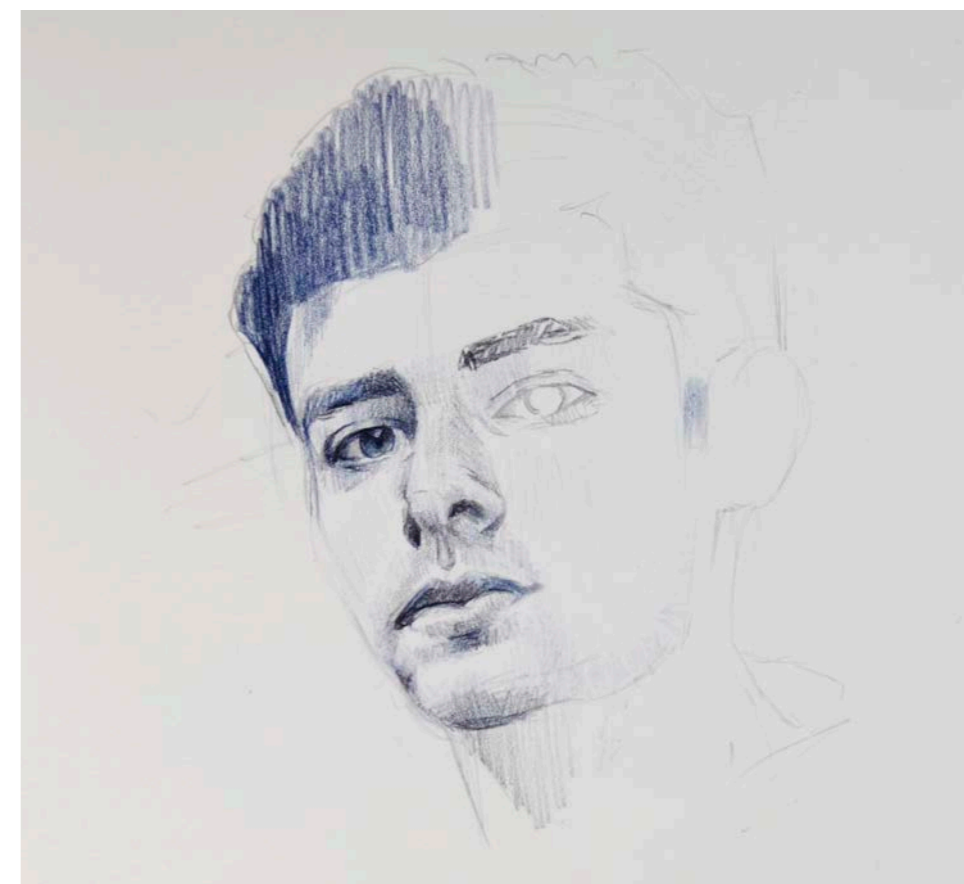
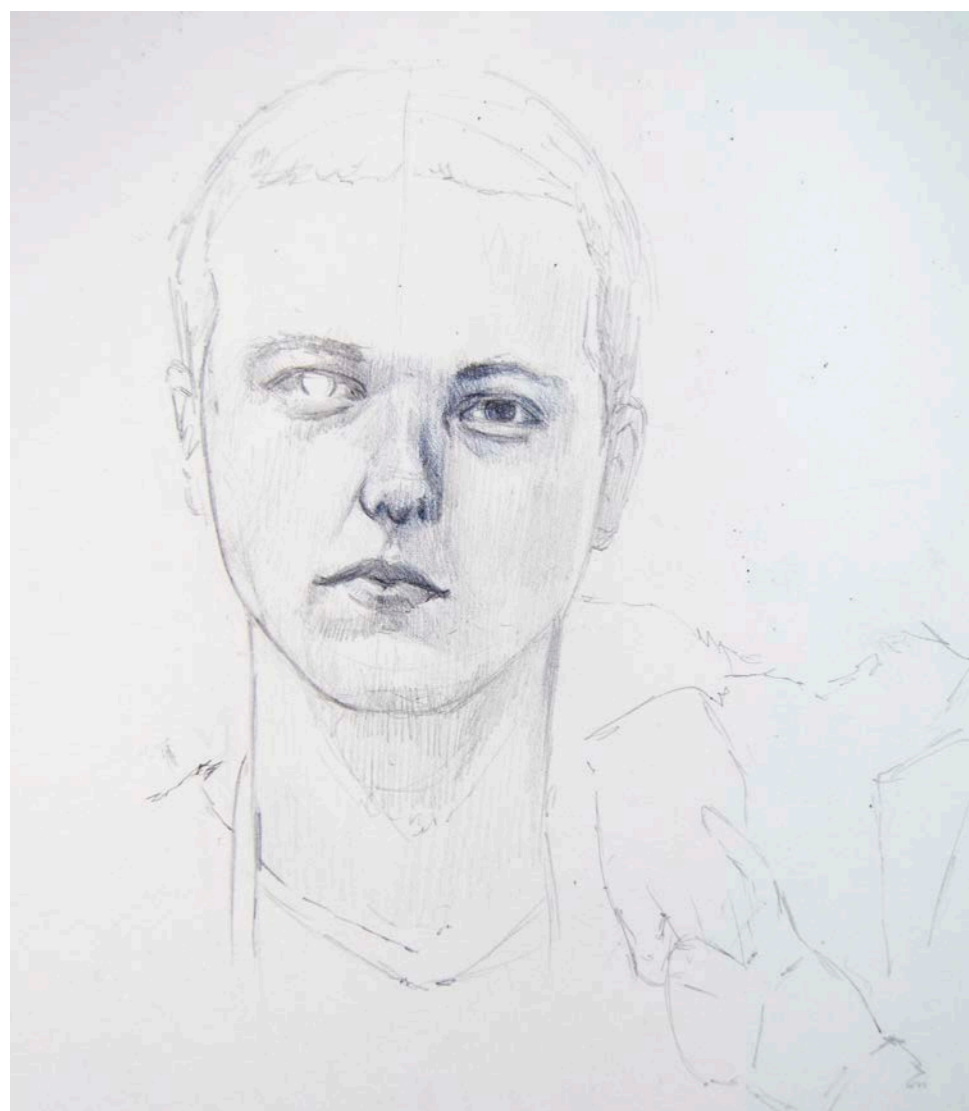
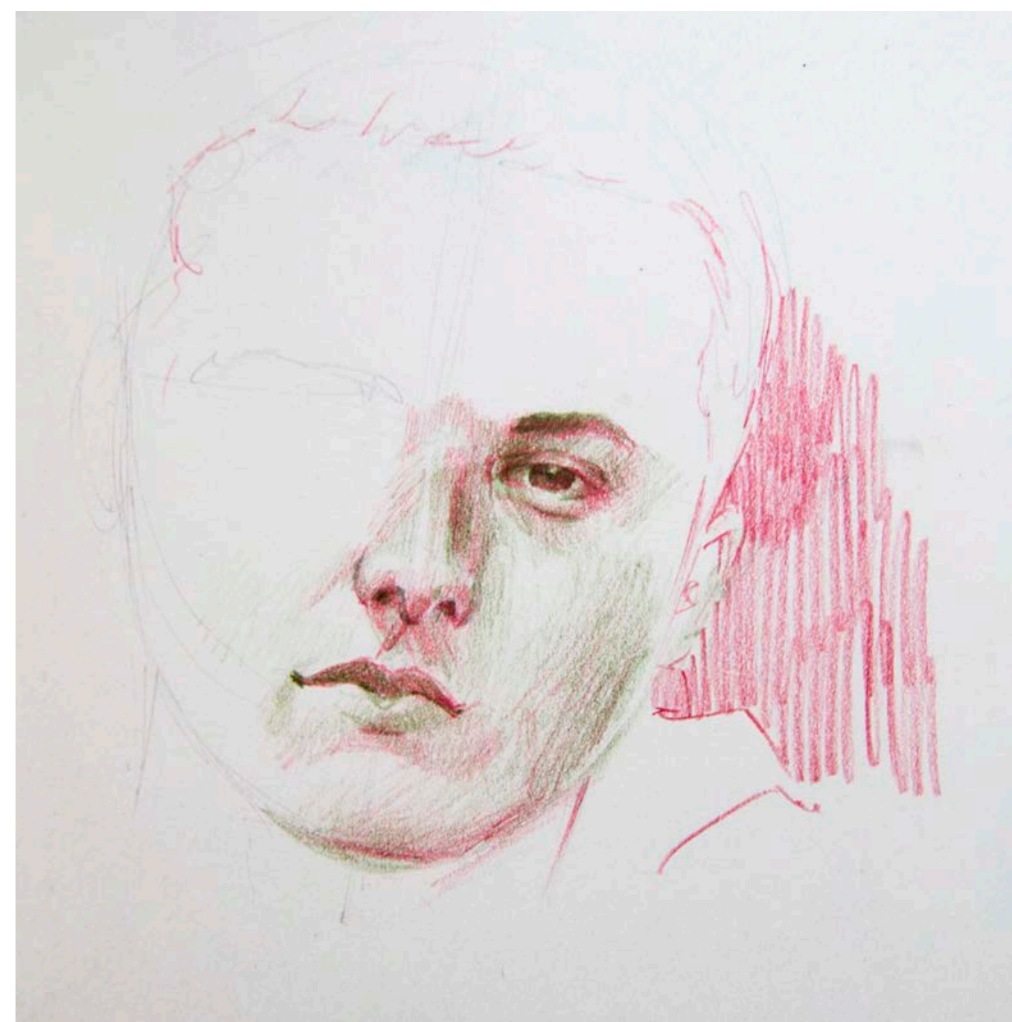
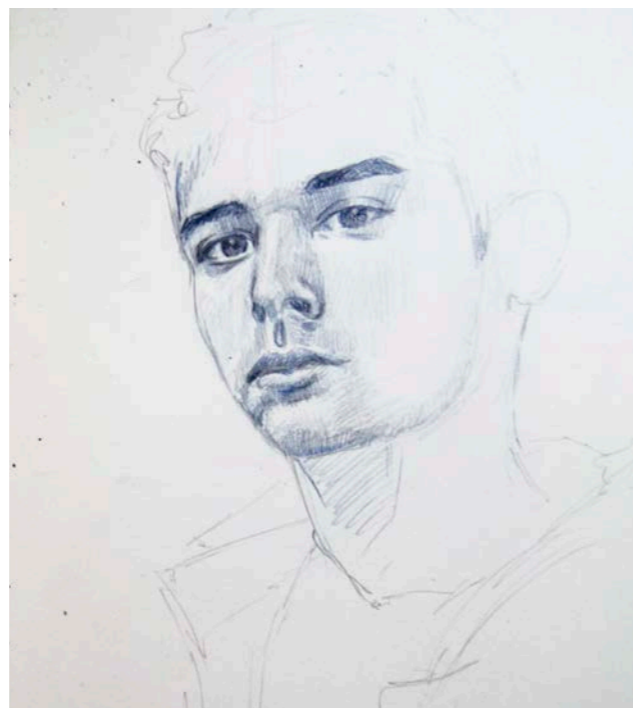
[fig. 40]

Fotografies detall dels ocells de la peça



ESBOSSOS PREPARATORIS

En aquest cas vaig procedir de la mateixa manera que en els anteriors, quan vaig decidir la composició i la fotografia, vaig començar a realitzar els esbossos preparatoris dels rostres. El resultat del Xavi de seguida em va agradar, en canvi, amb l'Albert vaig tenir més problemes, ja que la perspectiva del seu rostre era més complicada i no era frontal.



(pàgina anterior i actual)

[fig. 41]
Fotografies dels esbossos del Xavi i l'Albert, ordenats cronològicament.

OBRA

En aquest apartat he col·locat les imatges dels tres dibuixos finals. He intentat que la qualitat d'imatge fos la màxima possible, mantinguin les aparences del dibuix. Com l'objectiu d'aquest treball és que les peces formin part d'un recinte expositiu, he col·locat la frase que en principi es posaria sota de cada peça.

Encara estic deliberant de quina manera col·locar els dibuixos; tipus de marc, com col·locar-lo, si ha d'anar pintat...

La sèrie es conforma de tres dibuixos de mida 100 x 53 cm, de gramatge 240 g i paper d'aquarel·la. La tècnica que he utilitzat és llapis de grafit, llapis de color de nom indigo i de color vermell.



*Ella és diu Rosa i té 21 anys i ha nascut a Catalunya,
ell es diu Ignacio i en té 28, nascut a Xile.
Porten dos anys i mig de relació.*

Rosa i Ignacio
Grafit sobre paper de 240 g
100 x 53 cm



*La parella està formada per en Juan Diego, de 57 anys, i l'Ariadna de 36 anys.
Estan casats des de fa 10 anys i tenen un fill en comú.
Els dos són procedents de Barcelona.*

*Juan Diego i Ariadna
Grafit sobre paper de 240 g
100 x 53 cm*



*La parella està formada per en Xavi de 19 anys i l'Albert, de 21 anys.
Els dos són nascuts a Barcelona i porten un any de relació.*

Xavi i Albert
Grafit sobre paper de 240 g
100 x 53 cm

RESULTATS I REFLEXIONS

Amb el desenvolupament d'aquest projecte he arribat a algunes conclusions o reflexions que han sigut significatives a nivell personal i artístic.

Primer de tot, d'ença que em vaig plantejar el projecte tenia clar que volia seguir amb la línia que portava del retrat. He aprofundit i després d'acabar les tres peces, m'he adona't compte de la dificultat que m'he exposat a l'intentar recrear una escena amb dos personatges principals, la dificultat de crear ritmes i expressions a partir del dibuix i la composició.

He reflexionat molt sobre com darrere les imatges que observem, hi ha sempre algú darrere, que ha creat la imatge; a fet la fotografia, ha pintat el quadre... En el dibuix ho he tingut molt present i tot i que he representat a parelles externes i m'he apropat a la seva intimitat, sempre ha sigut des de la meva perspectiva, i al cap i a la fi, parlant de mi.

Després de quatre anys de carrera i enfrontada al treball final de carrera, només ara m'adono que això només és un inici en el meu aprenentatge, no representa un punt i a part, sinó un punt i seguit.

La paraula intimitat crea una paradoxa, ja que en el moment que jo intento representar la intimitat de la parella, la destrueixo, ja que deixa de convertir-se en quelcom personal i intrínsec, a formar part de la meva presència, i absolutament amb la perspectiva que un tercer espectador en formarà part. Podria escriure un assaig filosòfic sobre com resoldre/si es pot resoldre aquest problema, però no forma part del meu objectiu.

També m'ha fet reflexionar sobre el perquè he escollit representar parelles, i a nivell personal també ha desenvolupat una gran reflexió contínua sobre la meva visió de la parella romàntica i com he forçat uns límits amb la pluralitat dels meus tres exemples.

Finalment estic satisfeta del resultat gràfic i de la memòria escrita. És ara que entenc quins coneixements he obtingut a Belles Arts, i em veuria incapaç de realitzar aquest treball fa quatre anys. Aquest treball m'ha servit per treballar un tema que m'interessava i m'ha permès aprofundir sobre els rostres i la seva representació. Crec que ara començarà una nova etapa de sortir de la zona de confort (per més tòpic que sembli) i buscar nous reptes a nivell tècnic, estètic i de composició.

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a totes aquelles persones sense les quals aquest projecte no s'hagues dut a terme.

En primer lloc al meu tutor, en Jaime de Córdoba, pel seu suport i per les seves reflexions.

També agrair a la Rosa Maria i en Miquel pel suport incondicional, per ajudar-me en tot el que m'ha fet falta i més.

Al meu pare el qual em va explicar el que jo necessitava sense saber-ho.

A en Jaume i a la Rosa per tot el que m'han aportat al treball.

A la Clàudia i a la Dolors per tota la seva ajuda i paciència.

A totes les parelles que m'han permès que les fotografiés, que s'han pres la molèstia de dedicar-me el seu temps i deixar-me apropar a la seva intimitat.

I per últim a totes les persones que conscientment o inconscientment han contribuït a la realització del treball.

BIBLIOGRAFIA

-FROMM, ERICH. L'art d'estimar. Onzena edició. Traducció de JORDI MONÉS, revisió de DELFÍ ABELLA. Barcelona: Lito Fisan, 1978. 149 p. ISBN 8429709746

-Artsy. In past show. Jenny Saville: Erotica at Gasgolian. [en línia]. © 2018 Artsy. [consulta: 15 de març de 2018] Disponible a: <https://www.artsy.net/artwork/jenny-saville-one-out-of-two-symposium>

-SÁNCHEZ, JORGE. Transformaciones, parámetros y tipologías de la pareja contemporánea. [en línia]. Subjetividad y cultura. [consulta: 29 de març de 2018]. Disponible a: <http://subjetividadycultura.org.mx/transformaciones-parametros-y-tipologias-de-la-pareja-contemporanea/>

-GONZÁLEZ, JOSE ÁNGEL. Gran retrospectiva para celebrar los 80 años de David Hockney, el más brillante artista inglés vivo. [en línia]. 20 minutos. [consulta: 4 d'abril de 2018]. Disponible a: <https://www.20minutos.es/noticia/2949575/0/david-hockney-80-anos-retrospectiva-tate/>

-BARBA, ALEJANDRO. Replanteando el modelo de la pareja contemporánea. [en línia]. Eju!. [consulta: 29 de març de 2018]. Disponible a: <http://eju.tv/2014/06/replanteando-el-modelo-de-la-pareja-contemporanea/>

-RENNER, ROLF G. Hopper. Edició original: 1991. Slovakia: Taschen, 2017. ISBN 9783836500340

-ROTHENSTEIN, JOHN. Cien obras maestras de la pintura. Espanya: Shorewood Publishers, 1965. ISBN 1618566

-BILBAO, JAVIER. ¿Qué pintura retrata mejor el amor?. [en línia]. Jot Down. [consulta: 20 d'abril de 2018]. Disponible a <http://www.jotdown.es/2016/02/que-pintura-retrata-mejor-el-amor/>

-JIMÉNEZ, IRENE. Más de cien años de amor en el arte contemporáneo. [en línia]. Artenea. [consulta: 2 de abril de 2018]. Disponible a: <https://arteneablog.wordpress.com/2017/02/02/mas-de-cien-anos-de-amor-en-el-arte-contemporaneo/>

-EcuRed. Cardenal de cresta roja. [en línia]. [consulta: 17 de maig de 2018]. Disponible a: https://www.ecured.cu/Cardenal_de_cresta_roja

-ORTEGA Y GASSET, JOSÉ. Estudios sobre el amor. España; Optima, 1997. Isbn 8423913384

-Arts Coming (2009). Words with... Martí Peran (Parte 1) [Vídeo]. Disponible a: <http://artscoming.com/Articulo/words-with-marti-peran-parte-1/>



